

Be'ropu wa'atjere Jesucristo Juārē wéréca pūrī ni'i

A'ti pūrī a'tiro weero ojano'pā nise ni'i

A'ti pūrīrē Juā sō'oní'que pūrīrē oja'cūta ojacu niwī. Cū bu'iri da'rero Patmos wāmetiri nūcūrōpu nígū, ojacu niwī.

A'ti pūrī Ō'acū cū u'caronojōta be'ropure a'tiro weegusami nisere wereri pūrī ni'i.

Juā quē'egū weronojō cū ī'a'quere ojacu niwī.

Cū siete Jesucristore ējōpeose cururicjārā Asiapu nirārē ojacu niwī.

Jesucristo Juārē quē'ese weronojō ī'o'que ni'i

¹ A'ti pūrī be'ropu wa'atjere Jesucristo wereri pūrī ni'i. Ō'acū Jesucristore “Cā'rōacā be'ro a'tiro wa'arosa'a”, ni ī'ocu niwī. Cū Jesucristore ējōpeorārē tere masīdutigu tojo werecu niwī. Be'ro Jesucristo yu'u Juā wāmetigure tere wereturiawī. Cū Ō'acūrē wereco'tegu u'mūsecjū me'rā tojo weewī. Yu'uta Jesucristore da'rawā'ñaco'tegu ni'i. ² Yu'u ī'a'que nipe'tisere weregūti. Yu'u tu'o'que quē'rārē weregūti. Ō'acū ucū'quere Jesucristo yu'ure añurō werewī.

³ A'ti pūrī oja'caronojō wa'atjo cā'rō du'sa'a. No'o a'ti pūrīrē Jesucristore ējōpeorārē bu'egūnojō e'catise bocagusami. Tojo nicā a'ti pūrī Ō'acū o'o'quere bu'ecā tu'orā pe'e quē'rā e'catise bocarāsama. No'o na a'ti pūrīpu oja'quere diacjū weerānojō e'catise bocarāsama.

Juā Jesucristore ējōpeose cururicjārārē oja'que ni'i

⁴ Yu'u mūsā Asiapu nirá siete Jesucristore ējōpeose cururicjārārē oja'a. Ō'acū mūsārē añurō weeato. Mūsārē añurō ejerisājācā weeato. Ō'acū ne waropūta ní'cu nimi.

A'tiro nicã quẽ'rãrẽ ninu'cũcã'mi. Be'ropu quẽ'rãrẽ apaturi a'tigusami. Ô'acũ wioꝝ dujiri cūmurõ pũ'to siete Ô'acũrẽ wereco'terã bajutirã nu'cūma. Na topu nu'cūrã Espiritu Santure nipe'tise tutuase cuoꝝ nimi, nisĩ'rĩrã weema. Na quẽ'rã mũsãrẽ añurõ weeato. ⁵ Tojo nicã Jesucristo mũsãrẽ añurõ weeato. Cũ Ô'acũ ye cjasere queoro werẽꝝ nimi. Cũta nipe'tirã wẽrĩ'cãrã duporo masãmu'tã'cu nimi. Cũ nipe'tirã a'ti di'tacjãrã wiorãrẽ dutimi. Marĩrẽ ma'imi. Cũ wẽrĩgũ, cũ ye dí me'rã marĩ ña'arõ wee'quere yu'rũowĩ. ⁶ Cũ wẽrĩse me'rã marĩ wiorã wa'apã. Tojo nicã Ô'acũ yere da'rari masã sãjãpã. Cũ pacu dutisere da'rato nĩgũ marĩrẽ tojo weecu niwĩ. Cũrẽ añurõ e'catipeorã. Tojo tutuagu ninu'cũgũsami. Tojota niato.

⁷ Mũsã tu'oya. Ô'acũ bese'cu Cristo o'mecururipu dijatigusami. Cũ a'ticã, nipe'tirã ĩ'arãsama. Tojo nicã cũrẽ wẽjẽ'cãrãputa ĩ'asãjãrãsama. Nipe'tirã a'ti di'tacjãrã cũ a'ticã ĩ'arã, utirãsama. Tojota wa'arosa'a.

⁸ Marĩ wioꝝ Ô'acũ tutuayu'rũnu'cãgũ a'tiro nimi: “Yu'uta nimu'tãgũ, nituogũpu ni'ĩ.” Ô'acũ ne warõputa nĩ'cu nimi. A'tiro nicã quẽ'rãrẽ ninu'cūmi. Be'ropu quẽ'rãrẽ apaturi a'tigusami.

Juã Jesucristore quẽ'ese weronojõ ĩ'a'que ni'ĩ

⁹ Yu' Juã mũsã acawereꝝ weronojõ ni'ĩ. Mũsã weronojõta yu'u quẽ'rã pi'eti'ĩ. Marĩ ni'cãrõnojo Ô'acũ põ'rã ni'ĩ. Tojo nicã ña'arõ wa'acã, Jesucristo marĩrẽ wãcũtutuasere o'omi. Yu' Patmos wãmetiri nũcũrõpu bu'iri da'reri wi'ipũ niwũ. Ô'acũ ye queti, Jesucristo ucũ'quere werese ye bu'iri topu niwũ. ¹⁰ A'tiro wa'awu yu'ure. Ni'cã soorinũmu Espiritu Santu tutuaro me'rã quẽ'ese weronojõ ĩ'owĩ. Wãcũña marĩrõ yu'u sã'ema pe'e tutuaro ucũcã tu'owu. Cũ ucũse coroneta putiro weronojõ busũwu. ¹¹ Cũ yu'ure a'tiro niwĩ:

—Yũ'uta nimũ'tãgũ, nitũogũpu ni'i. Nipe'tise mũ'u i'asere ni'cã pũrĩpu ojaya. Mũ'u oja'quere Asiapu nirá siete cururi Jesucristore ějõpeose cururicjãrãrẽ o'óya. Na a'ticũrã nima: Ēfesocjãrã, Esmirnacjãrã, Pérgamocjãrã, Tiatiracjãrã, Sardicjãrã, Filadelfiacjãrã, tojo nicã Laodiceacjãrãrẽ o'óya, niwĩ.

¹² Cũ tojo ucũcã tu'ogu, yũ'u ¿noa niti? nígũ, majãmi'awũ. Sietepagu s'lose uru me'rã wee'quepagure i'awũ. ¹³ Tepagu wa'teropu ni'cũ masãrẽ i'awũ. Cũ su'tiro yoarjore sãñawĩ. Cũ cutiropu uru me'rã wéeca dare du'tewĩ.

¹⁴ Cũ poari añurõ butise poari niwũ. Cũ caperi pe'e pecame'e ějũrĩ põ'rã weronojõ asiwũ. ¹⁵ Cũ du'pocãrĩ cõme asipa'acju pecame'epu ějũrõ weronojõ niwũ. Cũ ucũse peje maarĩ pu'eeja o'maburose weronojõ busuwũ. ¹⁶ Cũ diacjũcamocãpu siete ñocõarẽ cuowĩ. Cũ useropu ni'cã pjĩ wiori pjĩrẽ cuowĩ. Ti pjĩ pũaperi osoyojaca pjĩ niwũ. Cũ diapoa mũucocjũ mujĩpũ mũputu asistero weronojõ niwũ.

¹⁷ Cũrẽ i'aucuagu, wẽrĩgũ weronojõ cũ du'pocãrĩ tiro bu'ruque'acãti. Yũ'u tojo wa'acã i'agũ, cũ diacjũcamocã me'rã ñapeo, yũ'ure niwĩ:

—Uiticã'ña. Yũ'uta nimũ'tãgũ, nitũogũpu ni'i. ¹⁸ Catinu'cũgũ ni'i. Todũporopure wẽrĩwũ. Ni'cãrõacãrẽ catinu'cũcã'a. Yũ'u masãrẽ wẽrĩdutimasĩ'i. Pecame'epu wa'adutimasĩ'i. Āpẽrã quẽ'rãrẽ “Pecame'epu wa'asome”, nímasĩ'i. ¹⁹ Mũ'u i'a'quere, ni'cãrõacã nisere ojaya. Be'ropu mũ'u i'atje quẽ'rãrẽ ojaya. ²⁰ Apeyere masã todũporopu masĩno'ña marĩ'quere wereguti. Ā'rã siete ñocõa a'tiro nisĩ'rĩrã weema. Na yũ'ure ějõpeose cururicjãrã wiorã sũ'ori nirá nima. Siete s'lose uru me'rã wee'quepagu quẽ'rã a'tiro nisĩ'rĩrõ wee'e. Te ticusepagu yũ'ure ějõpeose cururicjãrã nima, nisĩ'rĩrõ wee'e, niwĩ.

2

Éfesocjārārē oja'que ni'i

¹ Jesucristo a'tiro niwī:

“Éfesocjārā, yu'ure ējōpeori curuacjārā wiogu su'ori nigūrē a'tiro ni ojaya: ‘Yu'u siete ñocōarē diacjūcamocāpu cu'o. Tojo nicā siete sī'ose uru me'rā wee'quepagu wa'teropu sija'a. ² Nipe'tise musā weesere yu'u masī'i. Musā da'rased, musā wācūtutuasere masī'i. Tojo nicā ña'arō weerārē musā uatistere masī'i. Musā basu āpērā na nisetisere ī'amasī'i. Na “Jesucristo besecúú'cārā ni'i”, nima. Tojo nimirā, nitima. Tojo weerā narē ī'arā, “Nisoorā nima”, ni'i. Musā na tojo weesere masī'i. ³ Yé cjasere da'rará, musā uputu pi'etiwu. Musā te pi'etisere nu'cāwū.

⁴ ”Musā añurō weemicā, apeyenojō musārē weren-emosī'rī'i. A'tiro ni'i. Musā ne waro ma'inu'cā'caro weronojō weewe'e. ⁵ Tojo weerā musā ne waropu añurō wee'quere wācūña. Musā ña'arō wee'quere bujawetiya. Ne waropu niseti'quereta weeya tja. Musā ducayuticā, musā ya curuacjāgū sī'ocjūre cō'agūti. ⁶ Apeye musā weese pe'e añu ni'i. Nicolaíta wāmetiri curuacjārā weesetisere musā ne cā'rōacā uawe'e. Yu'u quē'rā tere ne uawe'e.

⁷ ”Espíritu Santu Jesucristore ējōpeorārē ucūmi. O'meperi cuorā cū ucūsere tu'oya. A'tiro ni'i. Yu'u pacu tiro añurō Paraíso wāmetiropu ni'cāgū yucugu ni'i. Añurō wee yu'rūwetirā ējōpeodu'utirā tigu ducare ba'a, catinu'cūrāsama', ni ojaya”, niwī.

Esmirnacjārārē oja'que ni'i

⁸ Apaturi Jesucristo ninemowī tja:

“Esmirnacjārā, yu'ure ējōpeori curuacjārā wiogu su'ori nigū quē'rārē a'tiro ojaya: ‘Yu'uta nimu'tāgū, nituogupu ni'i. Yu'u wērī masā'cu ni'i. ⁹ Nipe'tise musā weesere

masĩ'i. Mũsã pi'etise, pajasecũosere masĩ'i. Tojo pajasecũomirã, peje cũorã weronojõ ni'i. Apeyere masĩ'i. Āpẽrã “Judĩo masã ni'i”, nima. Tojo nimirã, mũsãrẽ ña'arõ ucũma. Na judĩo masã waro nitima. Na wãtĩ ya curuacjãrã nima. ¹⁰ Mũsã pi'etiatjere uiticã'ña. Wãtĩ ni'cãrẽrã mũsã ãjõpeosere du'udutigũ bu'iri da'reri wi'ipũ sãjãacã weegũsami. Mũsã yoaticã diez nũmũrĩta pi'etirãsa'a. Tojo weemicã, tée wẽrĩrãpũ tojota ãjõpeoyapaticã'ña. Yũ'u tiropũ mũsãrẽ catinu'cũcã weegũti.

¹¹ ”Espĩritu Santu Jesucristore ãjõpeorãrẽ ucũmi. O'meperi cũorã cũ ucũsere tu'oya. A'tiro ni'i. Queoro wee yũ'rũwetirã ãjõpeodu'utirã pecame'epũ wa'asome', ni ojaya”, niwĩ.

Pérgamocjãrãrẽ oja'que ni'i

¹² Jesucristo ninemowĩ tja:

“Pérgamocjãrã, yũ'ũre ãjõpeori curuacjãrã wiogũ sũ'ori nigũ quẽ'rãrẽ a'tiro ojaya: ‘Yũ'u pũaperi osoyojaca pjĩ wiori pjĩrẽ cũogũ ni'i. ¹³ Yũ'u mũsã nipe'tise weesere masĩpe'ocã'a. Mũsã ya macã Pérgamo quẽ'rãrẽ masĩ'i. Ti macãpũ wãtĩa wiogũ dutiro cũosami. Topũ nimirã, mũsã yũ'ũre sirutunu'cũ'u. Yũ'ũre ãjõpeodu'uwe'e. Sõ'onícatero mũsã ya macã wãtĩ nirõpũre a'tiro wa'acaro niwũ. Antipas wãmetigũ Õ'acũ ye cjasere queoro werecu niwĩ. Āpẽrã cũrẽ mũsã wa'teropũ nigũrẽ wẽjẽcõ'acãrã niwã. Tita quẽ'rãrẽ mũsã yũ'ũre ne ãjõpeodu'utiwũ.

¹⁴ ”Apeye mũsãrẽ a'tiro werese cũo'o. Duporopũ ni'cũ Balaã wãmetigũ nicũ niwĩ. Cũ Balac wãmetigũre a'tiro bu'ecu niwĩ: “Mũ'u Israe curuacjãrãrẽ ña'arõ weedutiya”, nicũ niwĩ. “Narẽ mũsã ãjõpeogũre o'o'que di'ire ba'adutiya”, nicũ niwĩ. Cũ tojo nicã tu'ogũ, Balac na wẽjẽ ñũbuepeo'que di'ire Israe curuacjãrãrẽ ba'aduticũ niwĩ. Tojo nicã na ña'arõ a'metãrãbajaque'aticã weecu niwĩ.

A'tocatero musã wa'tero ni'cãrẽã Balaã weeduti'queno-jõrẽ sirutuma. ¹⁵ Apeye quẽ'rãrẽ ni'cãrẽã yu'u yabisere a'tiro weema. Nicolaíta wãmetiri curuacjãrã bu'esere sirutuma. Ne du'usĩ'rĩtima. ¹⁶ Tojo weerã nipe'tise musã ña'arõ weesere bujawetiya. Musã ducayuticã, musã tiropu wa'aguti. Ya pjĩ wiori pjĩ ueropu cuori pjĩ me'rã musãrẽ bu'iri da'reguti.

¹⁷ "Espíritu Santu yu'ure ãjõpeorãrẽ ucũmi. O'meperi cuorã cũ ucũsere tu'oya. Queoro wee yu'rãwetigu ãjõpeodu'utigure manã wãmetise u'muse cjasere ecagusa'a. Tojo nicã cũrẽ ãtãpe butiri pere o'oguti. Ti pepu masĩno'ña marĩrĩ wãmerẽ ojano'rõsa'a. Ne ni'cũ te wãmerẽ masĩsome. Ti pere cuogu dia'cũ masĩgũsami', ni ojaya", niwĩ.

Tiatiracjãrãrẽ oja'que ni'i

¹⁸ Jesucristo ninemowĩ tja:

"Tiatiracjãrã, yu'ure ãjõpeori curuacjãrã wiogu su'ori nigũrẽ a'tiro ojaya: 'Yu'u Ó'acũ macũ caperire pecame'e ãjũrĩ põ'rã weronojõ cuogu ni'i. Tojo nicã yu'u du'pocãrĩ cõme asipa'acju weronojõ ni'i. ¹⁹ Nipe'tise musã weesere masĩpe'ocã'a. Musã mal'ise, ãjõpeose, a'merĩ weetamuse, wãcũtutuasere masĩ'i. Ni'cãrõacãrẽ musã ne waro wee'caro nemorõ añurõ weerã wee'e. ²⁰ Tojo nimicã, apeye musãrẽ weresĩ'rĩ'i. A'tiro ni'i. Musã sõ'onico Jezabere cõ'awe'e. Co "Ó'acũ wereduti'quere wereturiago wee'e", nimimo. Tojo nimigõ, yu'ure da'racõ'terãrẽ nisoosere bu'emo. Narẽ ña'arõ wee, no'õ uaro a'metãrãbajaque'aticã weemo. Tojo nicã wa'icũ di'ire, na yee'cure ãjõpeose o'o'que di'ire ba'acã weemo. ²¹ Ti numupu co ña'arõ wee'quere bujaweti ducayudutimiwũ. Ne ducayusĩ'rĩtimo. Co ña'arõ a'metãrãsere du'usĩ'rĩtimo. ²² Tojo weegu co ña'arõ weesere du'uticã i'agũ, core dutiticã weeguti. Co me'rã ña'arõ wee a'metãrãrãrẽ uputu pi'eticã weeguti.

²³ Co pō'rārē wērīcā weeguti. Tojo weecā, nipe'tirā Jesucristore ējōpeose cururicjārā a'tiro nirāsama: “Cū masā tū'oña'sere masīmi”, nirāsama. “Na po'peapū wācūsere, ūsā quē'rārē masīpe'ocā'mi”, nirāsama. “Marī nisetisere queoro wapeyegusami”, nirāsama. ²⁴ Āpērā mūsā Tiatirapū nirā Jezabel bu'esere sirututirā, wātīa wiogū ye cjase ya'yiosere masītirānojō pe'ere a'tiro nigūti: “Mūsārē apeye dutinemosome. ²⁵ A'te dia'cūrē weeya. Mūsā queoro weesetisere ne du'uticā'ña. Téé yū'u a'tiri curapū weenu'cūcā'ña.” ²⁶ Queoro yū'u ūaronojō wee yū'rūweti ējōpeodu'utirā, tojota weeyapaticā'ña. Tojo weerārē wiorā wa'acā weeguti. ²⁷ Yū'u pacū yū'ure nipe'tise macārīcjārā wiogū sōrōwī. Yū'u quē'rā narē mejārōta sōrōgūti. Yarā a'tiro weerāsama. Ō'arārē tutuaro me'rā dutirāsama. Cōmegū me'rā bapari di'i me'rā yee'queparure paamūtōrō weronjō narē weerāsama. ²⁸ Apeye quē'rārē yū'u ūaro weenu'cūgūrē a'tiro weeguti. Narē sū'ori nigū weronjō nigūsami. Ō'ocōawū bo'reque'ari cura mūjātīgū weronjō nigūsami. ²⁹ Espiritu Santu Jesucristore ējōpeorārē ucūmi. O'meperi cūrā cū ucūsere tū'oya', ni ojaya”, niwī.

3

Sardi wāmetiri macācjārārē oja'que ni'i

¹ Jesucristo ninemowī tja:

“Sardicjārā, yū'ure ējōpeori curuacjārā wiogū sū'ori nigūrē a'tiro ojaya: ‘Yū'u siete Ō'acūrē wereco'terā bajutirārē cū'o. Na Espiritu Santure nipe'tise tutuase cūogū nimi, nisī'rīrā weema. Tojo nicā ticurāta tja ūocōarē cū'o. Nipe'tise mūsā weesere masīpe'ocā'a. Mūsā “Ō'acū yere añurō weema” nino'rā ni'i. Tojo nimirā, wērī'cārā weronjō ni'i. Cū yere ne weewe'e. ² Tū'omasīña. Mūsā añurō weese pe'tiro wee'e. Du'saseacārē añurō weeya.

Musã weesere a'tiro i'a'a. Õ'acũ i'orõpũre musã queoro weewe'e. ³ Musãrẽ bu'e'quere wãcũña. Tereta sirutuya. Musã queoro weetisere bujawetiya. Tojo weeticã, yu'u yajari masũ weronojõ weeguti. Wãcũña marĩrõ musã tiropu bu'iri da'regu wa'aguti.

⁴ ”Tojo nimicã, ti macã Sardi musã wa'teropũre pe-jetirãcã añurõ weerá nima. Na ña'arõ weesere i'acũu sirututima. Su'ti ù'irĩtirã weronojõ nitima. Añurõ wee'cãrã niyurã, yu'u me'rã nirãsama. Su'ti butise sãñãrã weronojõ bu'iri marĩrã nirãsama. ⁵ Æpẽrã quẽ'rã añurõ wee yu'rũwetirã ãjõpeodu'utirãnojo su'ti añurõ butise sãano'rãsama. Catinu'cũse cuorã na wãmerẽ ojaõ'oca pũrĩpu cuorã na wãmerẽ ne coeno'-some. Coeno'rõnojo o'orã, yu'u pacu i'orõpũre yu'u “Narẽ masĩ'i”, nigũti. Mejãrõta cãrẽ wereco'terã i'orõpu quẽ'rãrẽ nigũti. ⁶ Espĩritu Santu Jesucristore ãjõpeorãrẽ ucũmi. O'meperi cuorã cã ucũsere tu'oya', ni ojaya”, niwĩ.

Filadelfiacjãrãrẽ oja'que ni'i

⁷ Jesucristo ninemowĩ tja:

“Filadelfiacjãrã, yu'ure ãjõpeori curuacjãrã wiogu su'ori nigũrẽ a'tiro ojaya: ‘Yu'u ña'ase moogũ, diacjũ nigũ ni'i. Yu'u duporocjũ wiogu Davi ya sawire cuo'o. Yu'u ni'cũta masã Õ'acũ tiropu wa'acã weemasĩ'i. Æpẽrã wa'aticã quẽ'rãrẽ weemasĩ'i. Yu'u pãocã, ne apĩ bi'amasĩtimi. Bi'acã quẽ'rãrẽ, ne apĩ pãomasĩtimi. Musãrẽ a'tiro wereguti. ⁸ Nipe'tise musã weesere masĩpe'ocã'a. Yu'u musãrẽ peje yé cjasere wereatjere cũuwũ. Tere weemasĩ'i. Ne ni'cũ tere cã'mota'amasĩtimi. Musã tutuatirã ni'i. Tutuatimirã, yé bu'esere añurõ yu'ti'i. Yé cjasere ãpẽrãrẽ ucũrã, “Cũrẽ masĩ'i”, ni'i. ⁹ Æpẽrã a'tiro nisama: “Judío masã ni'i”, nisama. Tojo nimirã, judío masã waro nitima. Nisoori masã wãtĩa wiogu ya curuacjãrã nima. A'tiro weeguti narẽ. Narẽ musã duporo

ejaque'acã weeguti. Yu'u tojo weecã, yu'u musãrẽ ma'isere masĩrãsama. ¹⁰ Musãrẽ mejẽcã wa'acã wãcũtutuadu-ti'quere queoro weewu. Tojo weegu nipe'tirã a'ti turicjãrã pi'etiri cura musãrẽ co'teguti. Nipe'tirã a'ti turicjãrãrẽ ¿de'ro ãjõpeomitina? nigũ, narẽ pi'eticã weeguti.

¹¹ ”Maata a'tiguti tja. Musã queoro weesetisere ne du'uticã'ña. Musã queoro weetirã, Õ'acũ musãrẽ o'oboca be'to, cũ “O'oguti” ní'quere bajuriobosa'a. Æpẽrãrẽ o'o-bosami. Tojo weerã queoro weenu'cũcã'ña. ¹² Añurõ wee yu'rũweti ãjõpeodu'utirãrẽ yu'u pacu pu'to cũuguti. Na cũ ya wi'i cjase botari weronojõ cũ pu'to ninu'cũrãsama. Yu'u pacu wãmerẽ napure ojaguti. Cũ ya macã wãme quẽ'rãrẽ ojaguti. Cũ ya macã, ape ma'ma macã Jerusalé wãmeti'i. Ti macã u'muse cja macã ni'i. A'ti nucũcãpu dijatirosa'a. Yu'u quẽ'rã narẽ yu'u wãme, ma'ma ape wãme ojaguti. ¹³ Espíritu Santu Jesucristore ãjõpeorãrẽ ucũmi. O'meperi cõorã cũ ucũsere tu'oya', ni ojaya”, niwĩ.

Laodiceacjãrãrẽ oja'que ni'i

¹⁴ Jesucristo ninemowĩ tja:

“Laodiceacjãrã, yu'ure ãjõpeori curuacjãrã wiogu su'ori nigũ quẽ'rãrẽ a'tiro ojaya: ‘Yu'u diacjũ ucũgũ ni'i. Õ'acũ ye quetire queoro werenu'cũgũ ni'i. Õ'acũ yu'u me'rã nipe'tisere weecu niwĩ. ¹⁵ Nipe'tise musã weesere masĩpe'ocã'a. Yarã nimirãta, bu'iacã waro ãjõpeo'o. Musã ãjõpeorã waro nicã, añubopã. Yu'ure ãjõpeoticã, ña'a nibosa'a. Yu'ure bu'iacã ãjõpeocãma, totã ña'ayu'rũa'a. ¹⁶ Musã tojo weesere yabiyu'rũa'a. ¹⁷ Musã a'tiro ucũ'u: “Peje cõo'o. Nipe'tise añurõ wa'a'a. Ne du'sawe'e”, ni'i. Musã ne tu'omasĩwe'e. Pajasecõorã waro weronojõ caperi bajuno'tirã, su'ti marĩrã weronojõ ni'i. ¹⁸ Tojo weegu musãrẽ niguti. Musã uru pecame'epu ãjũa apo'que yu'u cõosere ñe'eña. Pi'etimirã yu'ure ãjõpeorã, uru cõorã

weronojō ni'i. Tere cuorã, musã peje cuorã nirãsa'a. Apeye quẽ'rãrẽ su'ti butise yu'u cuosere sãñaña. Musã tere sãñacã, bopoyase pe'tia wa'arosa'a. Yu'rũono'cãrã nirãsa'a. Tojo nicã caperi piose yu'u cuosere ñe'eña. Musã te pióca be'ro añurō i'arãsa'a tja. Yé cjasere añurō masĩrãsa'a. ¹⁹ Yu'u ma'irã nipe'tirãrẽ tu'tibocure'e. Na ña'arō weesere du'udutigũ tojo wee'e. Tojo weerã yé cjasere uputu weesĩ'rĩña. Musã ña'arō wee'quere bujaweti ducayuya.

²⁰ "Tu'oya. Yu'u sãjãasi'rĩgũ, ni'cũ sope pu'to pisunu'cũgũ weronojō ni'i. No'o yu'ure tu'ogu, cũ me'rã nidutigũ pãosõrõgũnojõrẽ a'tiro weeguti. Cũ me'rã su'ori e'cati, ninu'cũgũti. Cũ quẽ'rã yu'u me'rã mejãrõta weegusami.

²¹ "Añurō wee yu'rũweti ãjõpeodu'utirãrẽ yu'u me'rã wiogu dujiri cũmurõpu dupoguti. Yu'umaricã, añurō wee yu'rũweti'cu yu'u pacu me'rã wiogu dujiri cũmurõpu ni'i. Tojota yu'u quẽ'rã narẽ mejãrõta weeguti. ²² Espĩritu Santu Jesucristore ãjõpeorãrẽ ucũmi. O'meperi cuorã cũ ucũsere tu'oya', ni ojaya", niwĩ.

4

U'musepu na Õ'acũrẽ ãjõpeosere i'a'que ni'i

¹ Be'ro yu'u Juã u'musepu i'amorõwũ. Topu ni'cã sope susucã i'awũ. Sõ'onícatero coroneta putipju puti'caro weronojō busu'cuta tja ucũwĩ. A'tiro niwĩ yu'ure:

—A'topu mujãtia. Be'ro wa'atjere mu'urẽ i'ogũtigũ wee'e, niwĩ.

² Cũ tojo nĩca be'roacã maata Espĩritu Santu tutuaro me'rã yu'ure u'musepũre miawĩ. Topu wiogu dujiri cũmurõrẽ i'awũ. Ti cũmurõpu dujigũre i'awũ. ³ Cũ ãtãpe pũrõ asipa'ari pe weronojō bajugũ niwĩ. Jasper o

cornalina ũtã sō'acja wa'teri pe weronojō asipa'awĩ. Ti cūmurō sumutore ni'cã da bu'eda nimajãmisutuwawũ. Pūrō ya'sari da esmeralda wãmetiri pe weronojō asipa'awũ. ⁴ Wiogũ dujiri cūmurō tiropũ veinticuatro wiorã dujise cūmurĩ niwũ. Te dujise cūmurĩpũre ticũrãta tja wiorã bũcũrã dujiwã. Na su'ti butisere sãñawã. Nánũcũ na dũporapũre uru me'rã wee'que be'torire pesawã. ⁵ Ō'acũ wiogũ dujiri cūmurōpũre bũpo ya'baro weronojō bajuwũ. Tojo nicã bũpo paaro weronojō pūrō bũsũwũ. Ti cūmurō tiro siete sī'ose tuturi nu'cũwũ. Te tuturinũcũta tja Ō'acũrẽ wereco'terã bajutirã nima. Náta Espĩritu Santure tutuase cũogũ nimi, nisĩ'rĩrã weema. ⁶ Apeye quẽ'rã ti cūmurō tiro dia pajiri maa weronojō bajuro acostiro niwũ.

Ti cūmurō sumutopũ ãpẽrã ba'paritirã catirã weronojō bajurã nu'cũwã. Nipe'tiro na diapoapũ, na sẽ'emapũre caperi cũobi'awã. ⁷ Nimũ'tãgũ yai pajigũ sō'agũ weronojō bajuwĩ. Cũ be'rocjũ wecũ weronojō bajugũ niwĩ. Cũ be'rocjũ masũ weronojō diapoatigũ niwĩ. Cũ be'rocjũ á pacũ wũwã'cãgũ weronojō bajugũ niwĩ. ⁸ Nipe'tirã nánũcũ seis wũuse cũowã. Na wũuse bu'ĩ, na wũuse docapũ caperi weronojō bajuse peje cũowã. Na mũncore, ñamirẽ a'tiro bũsũnu'cũwã:

Ō'acũ marĩ wiogũ añubutiagũ, ña'ase moogũ nimi.

Tutuayũ'rũgũ nimi.

Cũta nimi ne waropũta ní'cũ.

A'tiro nicã quẽ'rãrẽ ninu'cũcã'mi.

Be'ropũ quẽ'rãrẽ apaturi a'tigusami, niwã.

⁹ Wiogũ dujiri cūmurōpũ dujigũ, catinu'cũgũrẽ na ba'paritirã añurō ucũ, e'catise o'owã. ¹⁰ Na tojo weese-tirinũcũ sō'onícãrã veinticuatro wiorã bũcũrã cũ dũporo ejaque'amũjãwã. Cũ catinu'cũgũrẽ ñubuepeowã. Cũ dũ'pocãrĩ tiropũ na ye uru me'rã wee'que be'torire cũuwã. Tojo nicã na veinticuatro wiorã bũcũrã a'tiro niwã:

11 Õ'acũ ãsã wiogu, mu'u añubutiagu ni'i.

Mu'urẽ añurõ ucũrõña'a.

Mu'u nipe'tirã yu'rũoro añuyu'rũgu, tutuayu'rũnu'cãgũ ni'i.

Mu'u nipe'tisere wee'cu ni'i.

Mu'u ñaro me'rã nipe'tise ni'i.

Te mu'u ñaro me'rãta nipe'tise weeno'caro niwũ, niwã.

5

Oveja wĩ'magũ papera tũrũrẽ pãamasĩse ni'i

1 Õ'acũ u'muse wiogu dujiri cũmurõpu dujiwĩ. Cã ni'cã papera tũrũrẽ diacjũcamocãpu cuowĩ. Ti tũrũ pũaperi ojãca tũrũ niwũ. Sietetiri pi'rabi'aca tũrũ niwũ. 2 Wiogu dujiri cũmurõ pu'to ni'cũ Õ'acũrẽ wereco'tegu tutuagure i'awũ. Cũ tutuaro me'rã a'tiro sãrĩtiña'wĩ:

—¿Noanojõ a'ti tũrũrẽ pãomasĩacju añugũ niti?

3 Ne ni'cũ u'musepu nigũ, a'ti nucũcãpu nigũ, tojo nicã a'ti turi docapu nigũ ti tũrũrẽ pãamasĩtiwĩ. Tojo nicã ne cã'rõ ti tũrũrẽ pãa bu'eacjũre i'ano'ña marĩwũ. 4 Yu'u Juã ne ni'cũ ti tũrũrẽ pãamasĩticã, te oja'quere bu'emasĩticã i'agũ, pũrõ utiwũ. 5 Yu'u utiri cura ni'cũ wiogu bucu yu'ure niwĩ:

—Tocã'rõta utiya. Duporocjũ wiogu Davi pãrãmi ni-turiagu añurõ wee yu'rũwetitojawĩ. Cũ Judã ya curuacjũ yai sõ'agũ tutuamu weronojõ wiogu nimi. Cũ a'ti tũrũrẽ pãamasĩmi. Te pi'rabi'a'que quẽ'rãrẽ pãamasĩmi.

6 Cũ tojo nĩca be'ro yu'u Cristo masãmujãa'cure i'awũ. Cũ oveja wĩ'magũ wẽjẽno'cu weronojõ bajuwĩ. Cũ wiogu dujiri cũmurõ pu'to catigu nu'cũwĩ. Sõ'onĩcãrã ba'paritirã catirã weronojõ bajurã, tojo nicã wiorã bu'cũrã wa'teropu nu'cũwĩ. Cũ siete capesa'ri cuogu niwĩ. Ticũseta tja caperi quẽ'rãrẽ cuowĩ. Cũ capesa'ri tutuase cuogu nimi, nisĩ'rĩrõ wee'e. Cũ caperi pe'e a'tiro nisĩ'rĩrõ

wee'e. Cũ Espíritu Santure cõomi. Tojo weegu nipe'tisere, nipe'tiropũ nisere masípe'ocã'mi, nirõ wee'e. ⁷ Õ'acũ macũ oveja wĩ'magũ weronojõ bajugu wiogu dujiri cũmurõ pu'topũ wa'awĩ. Topũ wiogu diacjũcamocãpu cõoca tũrũrẽ miiwĩ. ⁸ Cũ tojo weecã í'arã, na ba'paritirã catirã weronojõ bajurã, tojo nicã veinticuatro wiorã bucũrã cũ dũ'pocãpu ejaque'awã. Nánũcũ buapũtẽse pacare cõowã. Nánũcũ uru me'rã wee'que pari baparire cõowã. Te pari u'mũtise mũjũamorõsere poosetise pari niwũ. Te u'mũtise Õ'acũrẽ ejõpeorã na sãrĩse ni'i, nisi'rĩrõ wee'e. ⁹ Na Õ'acũ macũ oveja wĩ'magũ weronojõ bajugũre apeye ma'ma basasere basapeowã. A'tiro niwã:

Mũ'u añugũ ni'i.

Mũ'u a'ti tũrũrẽ miimasĩ'i.

A'te pí'rabi'a'quere pãamasĩ'i.

A'tiro ni'i.

Mũ'u wẽjẽno'cũ niwũ.

Mũ'u wẽrĩse me'rã, mũ'u dí me'rã nipe'tirã masã Õ'acũ yarã niato nígũ wapayecu niwũ.

Nipe'tise cururicjãrãrẽ, mejẽcã ucũrãrẽ, nipe'tiropũ nirãrẽ Õ'acũ yarã wa'acã weecu niwũ.

Tojo weegu mũ'u a'ti tũrũrẽ miimasĩ'i.

¹⁰ Õ'acũ yarãrẽ wiorã sãjãcã weecu niwũ.

Tojo nicã Õ'acũ yere da'rari masã sõrõcũ niwũ.

Nipe'tirocjãrãrẽ dutirãsama, ni basawã.

¹¹ Be'ro yũ'u u'mũsepũ nirã Õ'acũrẽ wereco'terã pãjãrãrẽ í'awũ. Na ucũsere tu'owũ. Na pãjãrã a'tiro weewã. Wiogu dujiri cũmurõ sumuto, tojo nicã ba'paritirã catirã weronojõ bajurã, ãpẽrã wiorã bucũrã sumuto nu'cũmajãmisũtuawã. Pãjãrã waro niyũ'rũoquejocã'wã.

¹² Tutuaro me'rã a'tiro niwã:

Oveja wĩ'magũ na wẽjẽno'cũ añugũ waro nimi.

Tojo weegu nipe'tirãrẽ dutimasĩmi.

Nipe'tisere cuomasīmi.

Nipe'tisere masīpe'omi.

Tutuagu nimi.

Nipe'tirā “Añuyurūami” nino'gũ nimi.

Cũ Ō'acũ asistesere cuogu nimi.

Nipe'tirā cūrē ñubuepeoma, ni basawã.

¹³ Be'ro ãpērã ucūse quē'rārē tũ'owũ. Na a'ticũrã niwã:

Nipe'tirã Ō'acũ wee'cārã u'musepu nirá, a'ti di'tapu nirá, di'ta po'peapu nirá niwã. Tojo nicã dia pajiri maapu nirá niwã. Na a'tiro basapeowã:

Wiogu dujiri cūmurõpu dujigũre nipe'tirã ñubuepeoato.

Nipe'tirã cūrē “Añuyurūami”, niato.

“Asistese, tutuase cuogu nimi”, niato.

Tojo nicã Ō'acũ macũ oveja wĩ'magũ weronojõ bajugu quē'rārē tojota ñubuepeonu'cũcã'to, niwã.

¹⁴ Na tojo nicã tũ'orã, sõ'onícārã ba'paritirã catirã weronojõ bajurã “Tojota wa'ato”, niwã. Æpērã veinticuatro wiorã bucũrã ejaque'a, cūrē catinu'cũgũrē ñubuepeowã.

6

Oveja wĩ'magũ papera tũrũrē pãawã'cã'que ni'i

¹ Be'ro Ō'acũ macũ oveja wĩ'magũ weronojõ bajugu ti tũrũ pi'rabi'a'quere pãacã i'awũ. Cũ pi'rabi'amũ'tã'caro pãáca be'ro ni'cũ sõ'onícārã ba'paritirã catise cuorã nimũ'tãgũ yai pajigu sõ'agũ weronojõ bajugu ucũsere tũ'owũ. Cũ ucũse bupo paase weronojõ busuwũ. A'tiro niwĩ:

—A'tia.

² Cũ tojo nica be'ro ni'cũ cabayu butigure i'awũ. Cũ bul'ipu pesagu ni'cã buacatjērē cuowĩ. Æpērã cūrē ni'cã be'to dũpoapu pesari be'tore peowã. Cũ a'mewējē wapata'a'cu apaturi a'mewējē wapata'aguti weewĩ tja.

³ Be'ro Õ'acũ macũ oveja wĩ'magũ weronojõ bajugu apero pi'rabi'a'carore pãawĩ tja. Cũ pãacã, apĩ catise cõogu wecu weronojõ bajugu nimu'tãgũ be'rocjũ ucũwĩ tja:

—A'tia, niwĩ.

⁴ Be'ro apĩ cabayu sõ'agũ wijawĩ. Cũ bu'i pesagure a'ti turipu nirãrẽ a'mewẽjẽdutigu o'ówĩ.

—A'mequẽse marĩrõ niticã'to, niwĩ. Masãrẽ a'mewẽjẽcã weewĩ. Cũrẽ pajiri pjĩjore o'owĩ.

⁵ Be'ro tja Õ'acũ macũ oveja wĩ'magũ weronojõ bajugu apero pi'rabi'a'carore pãawĩ. Cũ tojo weecã, apĩ catise cõogu masũ weronojõ diapoatigu ucũwĩ:

—A'tia, niwĩ.

Be'ro apĩ cabayu ñigũrẽ ï'awũ. Cũ bu'ipu pesagu ni'cãrõ nucũse queorore cõowĩ. ⁶ Catise cõorã weronojõ bajurã wa'teropure ni'cũ ucũcã tu'owũ. A'tiro niwĩ:

—Ba'ase a'tiro wapatirosa'a. Ni'cã kilo trigo peri ni'cã numũ da'rawapata'ase weronojõ wapatirosa'a. I'tia kilo cebada peri ni'cã numũ da'rawapata'ase weronojõ wapatirosa'a. U'se piritari ba'ase, tojo nicã u'seducaco vino pe'ticã weeticã'to, niwĩ.

⁷ Be'ro Õ'acũ macũ oveja wĩ'magũ weronojõ bajugu apero pi'rabi'a'carore pãawĩ. Cũ pãacã, apĩ catise cõogu á pacu wũwã'cãgũ weronojõ bajugu ucũcã tu'owũ:

—A'tia, niwĩ.

⁸ Be'ro apĩ cabayure ï'awũ. Cũ butiwijigu niwĩ. Cũ bu'i pesagu Wẽrise wãmetiwĩ. Cũ be'ro apĩ wẽrĩ'cãrã na nirõcjũpu sirutuwã'cãtiwĩ. Oveja wĩ'magũ a'ti turicjãrãrẽ cã'rõacã deco me'rã dũjaro wẽjẽdutigu o'ówĩ. A'mewẽjẽse me'rã, ujaboase me'rã, dutitise me'rã boadutigu o'ówĩ. Tojo nicã wa'icũrã, yaiwa me'rã masãrẽ wẽjẽdutigu o'ówĩ.

⁹ Be'ro Õ'acũ macũ oveja wĩ'magũ weronojõ bajugu apero pi'rabi'a'carore pãawĩ tja. Cũ pãacã, na Õ'acũrẽ

wa'icūrã ùjũamorõ ñubuepeowuarore ï'awũ. To docapũ Õ'acūrẽ ãjõpeorã wějẽno'cãrã ejeripõ'rãrĩ niwũ. Na cūrẽ ãjõpeose bu'iri, tojo nicã Jesucristo ye quetire werese bu'iri wějẽno'cãrã niwã. ¹⁰ Na tutuaro me'rã ucũwã. A'tiro niwã:

—Wioḡũ, añubutiagũ, mũ'ũ ña'ase moogũ ni'í. Mũ'ũ “Weeguti” ní'quere queoro wee'e. ¿De'ro nicã mũ'ũ nucũcãcjãrã ùsãrẽ wějẽ'cãrãrẽ bu'iri da'rea'megũsari?

¹¹ Be'ro narẽ su'ti butisere o'owĩ. A'tiro niwĩ:

—Sooníña yujupũ. Æpẽrã mũsã acawererã Jesucristo yere wererã mũsã weronojõ wějẽno'rãsama. Mũsã soorãsa'a. Téé “Ticũrãrẽ wějẽrãsama” ní'que wa'acãpũ soorãsa'a, niwĩ.

¹² Be'ro Õ'acũ macũ oveja wĩ'magũ weronojõ bajugũ apero pi'rabi'a'carore pãawĩ tja. Cũ pãacã, di'ta pũrõ narãsãwũ. Mujĩpũ ùmũcocjũ na'itĩ'a wa'awĩ. Wẽrĩ'cãrãrẽ bujawetirã su'ti ñise sãñarõ weronojõ wa'awĩ. Mujĩpũ ñamicjũ dí weronojõ pũrõ sõ'awĩ. ¹³ Ñocõa quẽ'rã ù'muarõpũ ní'cãrã nucũcãpũ burũdijawã. Na yucũdũca wĩ'mase weronojõ wa'awã. Yucũdũcamarĩcã wĩ'rõ pũrõ wa'acã, burũdija'a. Tojo weronojõ wa'awã. ¹⁴ Æ'muse marĩ paperare tũrẽrõ weronojõ bajudutia wa'awũ. Nipe'tise ùrũpagũ, opañoa apesepũ wa'awũ. ¹⁵ A'ti ùmũcocjãrã wiorã ùtã tutiripũ du'tiwã. Tojo nicã ùrũpagũ cjase ùtãpaga pacase docapũ du'tiwã. Æpẽrã quẽ'rã peje cuorã, surara wiorã, tutuarã, da'raco'terã, da'raco'tetirã du'tiwã. ¹⁶ Na ùrũgũrẽ, ùtãpagare niwã:

—Ûsã bu'í burũpejaya. Wioḡũ dujiri cũmurõpũ dujigũ ùsãrẽ bu'iri da'reḡũ weemi. Ûsãrẽ cã'mota'aya. Oveja wĩ'magũ quẽ'rã ùsãrẽ ùpũtũ bu'iri da'reḡũ weemi. Cã'mota'aya. ¹⁷ Masãrẽ bu'iri da'reatji nũmũ nitoja'a. ¿Noa põtẽobosari tere? ni caricũwã.

7

Israe ye cururicjārã Õ'acũ wãmerẽ ñaacũu'que ni'i

¹ Õ'acũ macũ oveja wĩ'magũ weronojõ bajugu te pi'ra-bi'a'quere pãacã i'áca be'ro apeye i'awũ. Ba'paritirã Õ'acũrẽ wereco'terã a'ti nucũcãpũre ba'paritise sumutoripũ nu'cũcã i'awũ. Nánucũ wĩ'rõ na tiro ejasere cã'mota'awã. Tojo weero wĩ'rõ di'tapũre, dia pajiri maapũre, yucupagũ bu'ipũre wẽeotiwũ. ² Apĩ Õ'acũrẽ wereco'tegũ quẽ'rãrẽ i'awũ. Cũ mujĩpũ mujãtiro pe'e a'tiwĩ. Cũ Õ'acũ catinu'cũgũ wãme ñaacũurõrẽ cõowĩ. ã'rã ba'paritirã di'tare, dia pajiri maarẽ dojorẽdutino'cãrã niwã. Cũ narẽ caricũwĩ:

³ —Di'ta, maarẽ, yucupagũre dojorẽticã'ña yujupũ. Marĩ wioğũre da'raco'terãrẽ na diapoapũ cũ wãmerẽ ñaacũuca be'ropũ dojorẽña, niwĩ.

⁴ Ciento cuarenta y cuatro mil masã Israe pãrãmerã nituriase cururicjãrã na diapoapũ ñaacũuno'wã. ⁵ Judá ya curuacjãrã doce mil ojañaacũuno'wã. Rubén ya curuacjãrã doce mil ñaacũuno'wã. Gad ya curuacjãrã quẽ'rã doce mil ñaacũuno'wã. ⁶ ãpẽrã Aser ya curuacjãrã doce mil ñaacũuno'wã. Neftalí ya curuacjãrã doce mil ñaacũuno'wã. Manasés ya curuacjãrã doce mil ñaacũuno'wã. ⁷ Tojo nicã Simeó ya curuacjãrã doce mil ñaacũuno'wã. Leví ya curuacjãrã doce mil ñaacũuno'wã. Isacar ya curuacjãrã doce mil ñaacũuno'wã. ⁸ Zabuló ya curuacjãrã quẽ'rã doce mil ñaacũuno'wã. José ya curuacjãrã doce mil ñaacũuno'wã. Benjamí ya curuacjãrã quẽ'rã ticũrãta doce mil ñaacũuno'wã. Nipe'tirã na ye diapoaripũre ñaacũuno'cãrã dia'cũ niwã.

Su'ti butise sãñarã pãjãrã Õ'acũ põtẽorõ nu'cũse queti ni'i

⁹ Israe ye cururicjārārē ñaacūuno'ca be'ro a'tiro ĩ'lawũ. Pājārā masã nipe'tise cururicjārā, mejēcã ucūrã, nipe'tirocjārãpũre ĩ'lawũ. Na wiogũ dujiri cūmurõ põtëorõ, tojo nicã Ô'acũ macũ oveja wĩ'magũ weronojõ bajugũ põtëorõ nu'cũwã. Pājārã waro niwã. Ne ba'paqueota basiotiwã. Na su'ti butisere sãña, pũrĩ opa querire cuowã. ¹⁰ Na caricũwã:

Ô'acũ marĩ wiogũ marĩrē yu'ruogũ nimi.

Cũ wiogũ dujiri cūmurõpũ dujimi.

Ô'acũ macũ oveja wĩ'magũ weronojõ bajugũ quẽ'rã marĩrē yu'ruogũ nimi, ni caricũwã.

¹¹ Nipe'tirã Ô'acũrē wereco'terã wiogũ dujiri cūmurõ sumutorpũ nu'cūmajãmisũtuawã. Tojo nicã sõ'onícãrã wiorã bucũrãrē, ãpërã catise cuorã weronojõ bajurãrē majãmisũtuawã. Na Ô'acũrē wereco'terã wiogũ dujiri cūmurõ tiro ejaque'a, Ô'acũrē ñubuepeorã na diapoarire paamu'rĩque'awã. ¹² A'tiro niwã:

A'tiro wa'ato marĩ wiogũre.

Nipe'tirã ñubuepeoato.

“Asistegũ, masĩpe'ogũ nimi”, niato.

Cũrē ějõpeoato.

Nipe'tirã “Añuyũ'ruami”, niato.

Nipe'tirãrē dutimi.

“Tutuayũ'rugũ nimi”, niato.

A'te tojota ninu'cũato.

Tojota niato, ni ějõpeowã.

¹³ Ni'cũ wiogũ bucũ yu'ũre sërĩtiña'wĩ:

— Ñ'rã su'ti butise sãñarã ¿no'ocjãrã niti? ¿No'opũ a'tiapari? niwĩ. ¹⁴ Yu'ũ cũrē yu'tiwũ:

— Wiogũ, mu'ũ masĩsa'a.

Cũ pe'e yu'ũre niwĩ:

— Ñ'rã nucũcãcjãrã pũrõ pi'eticaterore na quẽ'rã pi'eti'cãrã nima. Na Ô'acũ macũ oveja wĩ'magũ weronojõ

bajugu wērise me'rā na ejeripō'rārīpū ña'ase moorā tojacārā niwā. ¹⁵ Tojo weerā na Ō'acū dujiri cūmurō tiro ninu'cūcā'ma. Cū ya wī'ipūre ɯmɯcorinɯcū, ñamirīnɯcū cū ɯaro weema. Wiogu dujiri cūmurōpū dujigu na me'rā nimi. Narē co'temi. ¹⁶ Na ɯjaboa, acowɯonemosome. Narē mujīpū ɯmɯcocjū ɯjūanemosome. Asise ñaisere tu'oña'nemosome. ¹⁷ Ō'acū macū oveja wī'magū weronojō bajugu wiogu dujiri cūmurō pū'topū nigū ovejare co'tegu weronojō narē co'tegusami. Aco wijari pepū miagūsami. Tere sī'rīrā, catinu'cūrāsama. Ō'acū nipe'tirā na ya'coco wijarāre tuucoegusami.

8

Papera tūrūrē na pi'rabi'atuo'que queti, tojo nicā uru me'rā weecaga ɯjūamorōpeocja queti ni'i

¹ Be'ro Ō'acū macū oveja wī'magū weronojō bajugu na pi'rabi'atuo'carore pāawī. Cū pāacā, nipe'tiro ɯ'mɯsepū di'tamarīa wa'awū. Ni'cā hora deco tojo wa'awū. ² Be'ro siete Ō'acūrē wereco'terā cū pū'to nu'cūrārē ī'awū. Narē nánɯcū putise coronetare o'owī. ³ Be'ro apī Ō'acūrē wereco'tegu a'tiwī. Cū ɯ'mɯtise ɯjūamorōcja uru me'rā weecagare cɯowī. Cū Ō'acūrē wa'icūrā ɯjūamorō ñubuepeowūaro pū'topū ejanɯ'cāwī. Peje ɯ'mɯtise cūrē ɯjūamorōpeoatjere o'owā. Nipe'tirā Ō'acū yarā cūrē sērī'que me'rā morēsū'u ɯjūamorōpeoatjere o'owā. Cū uru me'rā wee'caro ɯ'mɯtise ɯjūamorōwūaropū wiogu dujiri cūmurō pōtēorōpū tere ɯjūamorōwī. ⁴ Cū ɯjūamorōse ɯ'mɯtise o'me Ō'acū tiropū mɯjāawū. Ō'acū yarā cūrē sērī'que me'rā morēsū'umjāawū. ⁵ Be'ro Ō'acūrē wereco'tegu ɯ'mɯtise ɯjūamorōwūaropū cjase pecame'e ɯjūamo'a'quere ɯ'mɯtise ɯjūamorōcjapū órésāawī. Be'ro tiga cjasere a'ti nucūcāpūre po'odijowī.

Cũ tojo wéeca be'ro bupo paacã, uputu bususere tu'owu. Bupo ya'bacã i'awũ. Tojo nicã di'ta narãsawũ.

Õ'acũrẽ wereco'terã coroneta putiatje ni'i

⁶ Be'ro siete Õ'acũrẽ wereco'terã na coroneta putisere apoyuwã.

⁷ Nimu'tãgũ putiwĩ. Cũ putíca be'ro yusase peri a'ti nucũcãpũre burudijawũ. Tojo nicã pecame'e dí me'rã morẽ'que burudijawũ. Tojo wa'acã, di'ta cã'rõ decobocure ãjũwũ. Yucupagu quẽ'rã mejãrõta decobocureputa ãjũwũ. Nipe'tise tá ãjũpe'tia wa'awũ.

⁸ Cũ be'rocjũ putiwĩ. Cũ putíca be'ro ni'cãgũ ãrũgũ ãjũcju dia pajiri maajopu doqueño'owũ. Ti maa decobocure dí maa wa'awũ. ⁹ Dia pajiri maacjãrã decobocure wẽrĩwã. Yucusupawũ quẽ'rã ti maapu nise decobocure mirĩ ãjũacõ'ano'wũ.

¹⁰ Be'ro, puarã be'rocjũ putiwĩ. Cũ putíca be'ro ñocõawũ pajigu u'muarõcũ burudijawĩ. Burudijagu, s'i'orĩ tuturojo weronojõ ãjũdijawĩ. Cũ diapũre, o'majã maarĩacãpũre decobocure doquebi'peque'awĩ.

¹¹ Ñocõawũ “Sũ'egũ” wãmetiwĩ. Aco a'ti nucũcã cjase cũ doqueque'a'caro ejatuario aco sũ'ese wa'awũ. Te acore s'i'rĩrã, pãjãrã masã wẽrĩwã.

¹² I'tiarã be'rocjũ putiwĩ tja. Cũ puticã, mujĩpũ umucocjũ decobocure dojowĩ. Umucore decobocure bo'reyutiwĩ. Ñamicjũ tojota wa'awĩ. Ñocõa quẽ'rã pãjãrã decobocure dojowã. Na decobocure ñamipũre ne bo'reyutiwã.

¹³ Be'ro i'awũ tja. Ni'cũ á pacu a'ti umuco decoru wũcã i'awũ. Tutuario me'rã a'tiro niwĩ:

—Ãpẽrã i'tiarã Õ'acũrẽ wereco'terã puticã, ña'abutiario wa'arosa'a a'ti nucũcãcãrãrẽ, niwĩ.

9

¹ Ba'paritirã be'rocjũ putiwĩ. Cũ puticã, ni'cũ ñocõawũ nucũcãpũ burãdija'cure ĩ'awũ. Cũrẽ ni'cã sawi o'owã. Cope nibajudutidijari pe cja sawi niwũ. ² Be'ro cũ ti pere pãowĩ. Pãoca be'ro o'me pajiro wijawũ. Ti pe cjase o'me mujĩpũrẽ tuubi'acã'wũ. Na'itĩ'a wa'awũ. ³ Te o'me me'rã pãjãrã mũ'mũrĩwi'ia wũwijaawã. Nipe'tiropũ wũuse'sa wa'awã. Na mũ'mũrĩwi'ia a'ti nucũcãcjãrã cutipa weronojõ toawã. Na sipapũre cutipa weronojõ toacja cõowã. ⁴ Narẽ táre, otesere, yucpãgũre do-jorẽdutigu mejẽta weewĩ. Masã na diapoapũ Õ'acũ wãme ñaacũuno'ña marĩrã dia'cũrẽ toadutiwĩ. ⁵ Narẽ toawẽjẽdutitiwĩ. Ni'cãmocuse mujĩpũrĩ narẽ pũrĩcã wee-dutiwĩ. Na toase cutipa weronojõ pũrĩwũ. ⁶ Tojo wa'ari curare masã upũtu wẽrĩsĩ'rĩmiwã. Na wẽrĩsĩ'rĩmicã, basi-otiũ.

⁷ Mũ'mũrĩwi'ia cabayua a'mewẽjẽse duporo apoyu'cãrã weronojõ bajuwã. Na dupopapũ uru me'rã wee'que be'tori weronojõ bajusere pesawã. Na diapoa masũ diapoa weronojõ bajuwũ. ⁸ Na poarire numia weronojõ poanũ'motiwã. Na upicari yai upicari weronojõ bajuwũ. ⁹ Na upũre cã'mota'arã, cõmesu'ti weronojõ bajusere cõowã. Na wũucã, upũtu busũwũ. Masã a'mewẽjẽrã wa'arãtirã, cabayua wejesepawũ wa'aro weronojõ busũwũ. ¹⁰ Na sipapũ toase cõose me'rã ni'cãmocuse mujĩpũrĩ masãrẽ toawã. ¹¹ Mũ'mũrĩwi'ia wiogu nibajudutidijari pejo wiogu nimi. Cũta ti pere sawipãawĩ. Cũ wãme hebreo ye me'rã Abadón wãmetimi. Griego ye me'rã Apolión wãmetiwĩ. Dojorẽrĩ masũ nimi, nisĩ'rĩrõ wee'e.

¹² Nimũ'tãse ña'ase pe'ti'i. Pũaro dũ'sa'a.

¹³ Ni'cãmocũrã be'rocjũ putiwĩ. Cũ puticã, ni'cũ ucũcã tu'owũ. Õ'acũ nirõpũ Õ'acũrẽ u'mũtise mũjũamorõ

ñubuepeowuaro uru me'rã wee'caro niwã. To bu'ipũ ba'paritise capesa'ri niwã. Te wa'teropũ Õ'acũ ucücã tũ'owũ. ¹⁴ Cũ coroneta putigure a'tiro niwĩ:

—Ba'paritirã Õ'acũrẽ wereco'terã du'tenũ'cõ'cãrãrẽ pãaña. Na pajiri maajo Éufrates wãmetiri maa pu'to nima, niwĩ.

¹⁵ Cũ tojo nĩca be'ro ã'rã pãano'wã. Na ba'paritirã Õ'acũrẽ wereco'terã nipe'tirã a'ti turicjãrãrẽ decobocurepũ wẽjẽrã wa'awã. Narẽta Õ'acũ a'tiro weecũ niwĩ. “Ti hora, ti nũmũ, ti mujĩpũ, ti cã'ma nicã, mũsã bu'iri da'rerãsa'a”, ni besecũúcũ niwĩ. Queoro cũ ní'caronojõ wa'awũ. ¹⁶ Na me'rã pãjãrã surara cabayua me'rã niwã. Narẽ pãjãrã waro doscientos millones nima nisere tũ'owũ.

¹⁷ Cabayua, tojo nicã na bu'i pesarã a'tiro bajuwã. Na bu'i pesarã na cutirote cã'mota'asere sõ'arõ, ya'saro, ewuro cõowã. Cabayua na dũpopare yaijo weronojõ dũpopatiwã. Na useropũ pecame'e ãjãwĩjawũ. O'me wijawũ. Tojo nicã azufre wãmetise ope weronojõ sipise ãjãwĩjawũ. ¹⁸ Te i'tiaro pecame'e, o'me, azufre me'rã masãrẽ decobocure wẽjẽwã. ¹⁹ Cabayua na useri me'rã, na ye pĩcõrĩ me'rã masãrẽ wẽjẽwã. Na ye pĩcõrĩ yapari ãña dũpoa weronojõ bajuwũ. Te me'rã masãrẽ dutida'rewã.

²⁰ ãpẽrã masã pecame'e, o'me, azufre me'rã wẽritirã pe'e na ña'arõ weesere ne du'utiwã. Na wãtãrẽ ãjõpeosere du'utiwã. Na ãjõpeose yee'que uru me'rã wee'que, plata me'rã wee'que, bronce me'rã wee'que, ãtãperi me'rã wee'que, yucũpagũ me'rã wee'quere ñubuepeodu'utiwã. Te queose na ãjõpeose yee'que peje ne i'ati, ne tũ'oti, ne sijawe'e. Tojo nimicã, ne ñubuepeodu'utiwã. ²¹ Tojo nicã masãrẽ wẽjẽcõ'asere, na ãpẽrãrẽ dojorẽsere du'utiwã. Apeyere, na no'o uaro a'metãrãbajaque'atisere, ãpẽrã yere yajasere ne du'utiwã.

10

Õ'acũrẽ wereco'tegu papera turillacã me'rã nu'cũse ni'i

¹ Be'ro apĩ Õ'acũrẽ wereco'tegu tutuagu u'mũsepu ní'care dijaticã í'awũ. Cũ o'mecurua decopu dijatiwĩ. Cũ ðupoa bu'i bu'eda niwũ. Cũ ya diapoa mujĩpũ u'mũcocjũ weronojõ asistewu. Cũ ñecãrĩ ãjũsébotari weronojõ bajuwu. ² Cũ omocãpu papera pááca turillacãrẽ cwowĩ. Cũ diacjũca ðu'pocãrẽ pajiri maajopu u'tacũunu'cũwĩ. Cũpe pe'ere di'tapu u'tacũunu'cũwĩ. ³ Cũ topu nu'cũgũ yaijo weronojõ pũrõ caricũwĩ. Cũ caricũcã, siete bupoa ucũwã. ⁴ Na ucũca be'ro na ucũsere ojanu'cãmiwũ. Tojo weeri cura ni'cũ u'mũsepu nigũ yu'ure niwĩ:

—Na bupoa ucũsere ãpẽrãrẽ wereticã'ña. Ojaticã'ña tere, niwĩ.

⁵ Be'ro yu'u dia pajiri maapu, di'tapu nu'cũcã í'a'cu cũ ya diacjũcamocãrẽ sïomorõwĩ. ⁶ Cũ a'tiro niwĩ:

—Õ'acũ catinu'cũgũ nimi. U'mũse, di'ta, pacase maarĩ nipe'tirã tepu nirãrẽ wee'cu nimi. Õ'acũ wãme me'rã nigũti. Marĩ yucue'que pe'tia wa'a'a. Yucuenemosome. ⁷ Õ'acũrẽ wereco'tegu nituogu putinu'cãrĩ curare a'tiro wa'arosa'a. Õ'acũ “Tojo weeguti” ní'que masĩno'ña marĩ'que wa'abaque'orosa'a. Cũ, cũ ye queti weremu'tãrĩ masãrẽ “A'tiro weeguti” ní'que queoro wa'arosa'a, niwĩ.

⁸ Cũ tojo níca be'ro u'mũsecjũ yu'ure “Ojaticã'ña” ní'cu a'tiro niwĩ:

—Sĩ'i, maajopu, di'tapu u'tacũunu'cũgũ tiropu wa'aya. Cũ ya turi pãaca turillacãrẽ miiña, niwĩ.

⁹ Cũ tojo nicã tu'ogu, yu'u cũ tiropu wa'awũ.

—Mu'u ya turire o'oya, niwũ. Yu'u sãrĩcã tu'ogu, a'tiro niwĩ:

—Miiña. Ti pũrĩrẽ ba'aya. Mu'u ba'acã, mumia mumi weronojõ i'pitirosa'a. Mu'u paagapu pe'ere sũ'ese dojorosa'a, niwĩ.

¹⁰ Cã tojo nicã tu'ogu, yu'u ti turiaçãrẽ miiwũ. Mii, ba'awu. Yu'u ba'acã, mumi weronojõ i'pitiwu. Paagaru pe'ere sũ'e nicãti. ¹¹ Be'ro Ô'acũrẽ wereco'terã yu'ure niwã:

—Ô'acũ cã ucũsere wereapogu wa'aya tja. Cã peje macãrĩcãrãrẽ, peje di'tacãrãrẽ, mejẽcãrĩ ucũrãrẽ na ye cjasere weremi. Tere weregu wa'aya. Tojo nicã wiorã quẽ'rãrẽ “Ô'acũ tojo niami”, ni wereya, niwã.

11

Puarã Ô'acũ ye cjasere wereri masã wee'que ni'i

¹ Be'ro yu'ure a'tiro weewã. Ārũgũ wi'i wéerã queocju weronojõ bajucjare o'owã. Ô'acũ yu'ure a'tiro niwĩ:

—Ô'acũ wi'ire queogu wa'aya. Na u'mutise ãjũamorõ ñubuepeowuaro quẽ'rãrẽ queoya. Topu ñubuerã quẽ'rãrẽ ba'paqueoya. ² Ô'acũ wi'i sumutoma queoticã'ña. Te aperocãrãrẽ o'o'que di'ta ni'i. Na cuarenta y dos mujĩpũrĩ Ô'acũ ya macã Jerusalé di'tare dojorẽnu'cũrãsama, niwĩ.

³ Be'ro Ô'acũ ninemowĩ tja:

—Puarã yãrã, yé cjasere wererãrẽ o'óguti. Na peje unucori, mil doscientos sesenta ununĩ yé cjasere ucũrãsama. Na bujawetisere i'orã na weewaronojõpma su'ti wãquĩsenojõrẽ sãña, ucũrãsama, niwĩ.

⁴ Ārã puarã yucgu olivo wãmetisepagu weronojõ nima. Te puagu olivopagu Ô'acũrẽ da'raco'terã nima, nirõ wee'e. Náta tja puaga s'i'osepa weronojõ nima. A'ti nucũcãcju wiogu Ô'acũ i'orõpu s'i'onu'cũma. ⁵ Āpẽrã narẽ mejẽcã wees'i'ricã, na useropu pecame'e ãjũwijasama. Narẽ i'atu'tirãrẽ ãjũacõ'ape'ocã'sama. Tojo weerã nipe'tirã narẽ mejẽcã wees'i'rĩrãnojõ wẽrĩsama. ⁶ Na Ô'acũ ye cjase wereri curare acoro pejaticã weemasĩsama. Tojo nicã acore dí weronojõ dojocã weemasĩsama. Apeyere, masãrẽ no'o nisenojõ ña'arõ wa'acã weemasĩsama. No'o

na weesĩ'rĩrõ weemasĩsama. ⁷ Na, narẽ wereduti'quere weretu'ajaca be'ro ĩ'abajudutidijari pecjũ ña'agũ narẽ a'mewẽjẽgũsami. Narẽ wapata'a, wẽjẽcõ'agũsami. ⁸ Na pũarã ye upũre masã na sjaropũ pajiri macãjopũ cũurãsama. Ti macãjo Jesucristore na wẽjẽca macã ni'i. Ti macãcjãrã ña'arã nitjĩarã, Sodomacjãrã, Egiptocjãrã weronojõ nima. ⁹ I'tia nũmũ ape nũmũ deco nipe'tise macãrĩcjãrã, nipe'tise cururicjãrã na ye upũre ĩ'arãsama. Tojo nicã nipe'tirã mejẽcãrĩ dia'cũ ucũrã, nipe'tise di'tacjãrã na ye upũre ĩ'arãsama. Tere yaadutisome. ¹⁰ Na Õ'acũ yere wererã pi'ecũoro masãrẽ tu'oña'cã weecãrã niwã. Tojo weerã a'ti nucũcãpũ nirã na wẽrĩ'quere ĩ'arã, e'catirãsama. Na upũtu e'catirã, a'merĩ apeyenojõ o'orãsama. ¹¹ I'tia nũmũ ape nũmũ deco be'ro Õ'acũ narẽ masõwĩ tja. Na wã'cãnu'cãcã ĩ'arã, masã upũtu ucũawã. ¹² Ni'cũ u'mũsepu nigũ narẽ tutuaro me'rã a'tiro niwĩ:

—Mũjãtia.

Cũ tojo nicã tu'orã, na o'mecurua me'rã mũjãawã. Na mũjãacã, narẽ ĩ'atu'ti'cãrã ĩ'awã. ¹³ Na mũjãarĩ cura di'ta pũrõ narãsãwũ. Ti macãpũre peje wi'seri bũrũdijawũ. Pãjãrã siete miltiri masã wẽrĩwã. Æpẽrã du'sa'cãrã upũtu uirã, “Õ'acũ u'mũsepu nigũ tutuayũ'rũnu'cãmi”, niwã.

¹⁴ Pũati ña'arõ wa'atoja'a. Maata apero wa'abaque'lorosa'a tja.

Õ'acũrẽ wereco'tegu cã putitũo'que ni'i

¹⁵ Õ'acũrẽ wereco'tegu nitũogu putiwĩ. U'mũsepu nirã tutuaro me'rã na ucũcã tu'owũ. A'tiro niwã: Ni'cãrõacãrẽ Õ'acũ marĩ wiogu nipe'tirã a'ti nucũcãcjãrã wiogu sãjãmi.

Cũ bese'cũ Cristo tojota sãjãmi.

Cũ dutinu'cũgũsami, niwã.

¹⁶ Tojo wa'asere ĩ'arã, sō'onícãrã veinticuatro wiorã bucurã a'tiro weewã. Na wiorã dujise cūmurĩ Ō'acũ pōtēorōpũ dujirã cũ tiro ejaque'awã. Cãrẽ ñubuepeorã, na dũpopare paamu'rĩque'awã. ¹⁷ A'tiro niwã:

Ō'acũ, ũsã wiogu tutuayũ'rũnu'cãgũ, mũ'urẽ e'catise o'o'o.

Mũ'u ne warocjũ, be'rocjũ, a'tiro nicã quẽ'rãrẽ ninu'cũgũ ni'i.

Mũ'u tutuase me'rã ni'cãrōacã wiogu sãjãnu'cã'a.

Nipe'tirãrẽ dutinũ'cã'a.

Tojo weerã mũ'urẽ e'catise o'o'o.

¹⁸ Nipe'tirã a'ti nucũcãcãrã mũ'urẽ uatirã uamiwã.

Mũ'u narẽ bu'iri da'reri nũmũ eja'a.

Tojo nicã wẽrĩ'cãrã quẽ'rãrẽ bu'iri da'reritero ni'i.

Ni'cãrōacãrẽ nipe'tirã mũ'u yarãrẽ wapayegusa'a.

Mũ'u ye cjasere wereturari masãrẽ wapayegusa'a.

Wiopesase me'rã mũ'urẽ ějōpeorã wiorãrẽ, mejō nirãrẽ wapayegusa'a.

A'ti nucũcãcãrãrẽ dojorãrẽ quẽ'rãrẽ cō'arĩ nũmũ ni'i, niwã.

¹⁹ Na tojo nĩca be'ro Ō'acũ wi'i u'musepũ nirĩ wi'i sope pãrĩwũ. Ti wi'i po'peapũre ni'cã acaro niwũ. Ti acaro Ō'acũ "A'tiro weeguti masã me'rã" ni, cũ ojãca pjĩrẽ cũori acaro niwũ. Tojo wa'ãca be'ro bũpo ya'bacã ĩ'awũ. Bũpo paasere, tojo nicã mejẽcã bususere tu'owũ. Di'ta pũrō narãšãwũ. Yũsũase aco peri bu'a'que peri paca bũrũwũ.

12

Numio ye queti, tojo nicã pĩrō weronojō bajugũ ye queti ni'i

¹ Be'ro u'muarōpũ mejẽcã bajuse paca bajuacã ĩ'awũ. Ni'cō numiorẽ ĩ'awũ. Co mujĩpũ u'mucocjũpũ omabi'a'-caro weronojō asistewō. Mujĩpũ ñamicjũ bu'ipũ nu'cũwō. Co dũpopũre ni'cã be'to pesawō. Ti be'to doce ñocōa

сѡѡѡ. ² Co niǵpacō niwō. Co wuatji dɘporoacā pūrino'gō
 ɘpɘtɘ caricūwō. ³ Be'ro ɘ'mɘarōpɘ mejēcā bajuse ī'awū
 tja. Ni'cū pīrō weronojō bajugɘ sō'agūjore ī'awū. Cū
 siete dɘpopa сѡѡī. Diez capesa'ritigɘ niwī. Dɘpopanɘcū
 pesase be'tori pesawī. ⁴ Cū pīcōrō me'rā decobocure
 ɘ'mɘsepɘ nirá ñocōarē paastedijowī. Cū numio pō'rāticā,
 maata ba'aguti nígū, co tiro nu'cūwī. ⁵ Co ni'cū wī'magū
 wɘawō. Cūta nipe'tirocjārā wiogɘ niacɘ niwī. Tutuaro
 me'rā masārē narē dutiacɘ niwī. Cū bajuáca be'ro maata
 Ō'acū tiro cū wiogɘ dujiri cūmurōpɘ miano'wī. ⁶ Numio
 pe'e masā marīrōpɘ Ō'acū apo'caropɘ du'tiwō. Topɘ core
 peje mil doscientos sesenta nɘmɘrī ba'ase ecawā.

⁷ Be'ro ɘ'mɘarōpɘ a'mewējēse wa'awɘ. Ō'acūrē were-
 co'tegɘ Migue wāmetigɘ āpērā cū yarā Ō'acūrē were-
 co'terā me'rā pīrōjo me'rā a'mewējēwī. Pīrō quē'rā cū
 yarā me'rā a'mewējēwī. ⁸ Pīrō wapata'amasītiwī. Na
 ɘ'mɘsepɘre no'o niró bocatiwā. ⁹ Ō'acū pīrōrē cō'acā'wī.
 Cūta ne warocjū pīrō nino'gū nimi. Cū wātī nimi.
 Nipe'tirārē a'ti nucūcācjārārē mejēcā ējōpeocā weegū
 nimi. Ō'acū cūrē, cū yarā me'rā nucūcāpɘ cō'adijowī.

¹⁰ Tojo wa'áca be'ro ni'cū ɘ'mɘsepɘ nigú tutuaro me'rā
 ucūdjocā tɘ'owɘ. A'tiro niwī:

Marīrē yu'rɘose nitoja'a.

Ō'acū tutuasere, cū marī wiogɘ nise nitoja'a.

Cū bese'cɘ Jesucristo tutuase me'rā cū wiogɘ nise quē'rā
 nitoja'a.

Ō'acū wātīrē ɘ'mɘsepɘ ní'cure a'ti nucūcāpɘ cō'adijowī.

Wātī ɘmɘcorinɘcū, ñamirīnɘcū a'tiro weewī.

Ō'acūpɘre weresāgū, marī acawererā Ō'acū yarārē
 “Ña'arō tojo weema”, ninu'cūwī.

¹¹ Ō'acū yarā marī acawererā wātīrē docaque'acā weewā.

Na Õ'acũ macũ oveja wĩ'magũ weronojõ bajugu wẽrise
me'rã, cũ ye dí o'maburose me'rã tojo weewã.

Na catiri umũcore ma'itirã, Õ'acũ ye quetire werese me'rã
cũrẽ tojo weewã.

Ãpẽrã narẽ wẽjẽsĩ'rĩcã, na weredu'utiwã.

Wẽrisere uitiwã.

¹² Wãtĩrẽ cõ'ase ye bu'iri Õ'acũrẽ wereco'terã, nipe'tirã
u'mũsepũ nirã, e'catiya.

Nucũcãpũ, dia pajiri maacjãrãma ña'abutia'a.

Wãtĩ mũsã tiropũ uadijami.

Cã'rõacã yu'ure du'sa'a bu'iri da'reatjo nígũ, tojo weemi,
niwĩ.

¹³ Pĩrõjo nucũcãpũ cõ'acã ĩ'agũ, wĩ'magũ wua'core
nũrũwĩ. ¹⁴ Õ'acũ pe'e core á pacũ wũuse pacare o'owĩ.
Te me'rã co pĩrõjore du'tigo, wũwã'cãwõ. Co masã
marĩrõpũ du'tiwõ. Topũ Õ'acũ i'tia cã'ma ape cã'ma
deco core ba'ase ecawĩ. ¹⁵ Be'ro pĩrõ diajo dojo, core
miibũruato nígũ cũ ueropũ acore e'ocũuwĩ. Co numiorẽ
o'maburodutigu tojo weewĩ.

¹⁶ Cũ tojo weecã, di'ta core weetamuwũ. Pĩrõ cũ
e'ocũuse diajo dojosere si'bisãjãcã weewũ. ¹⁷ Tojo wa'acã
ĩ'agũ, pĩrõ numio me'rã uayu'ruawĩ. Be'ro co pãrãmerã
nituriarã me'rã a'mewẽjẽgũ wa'awĩ. Na Õ'acũ duti'-
quere weerã Jesucristo ye bu'esere ãjõpeonu'cũrã nima.

¹⁸ Pĩrõjo pajiri maa sumutorũ ejanũ'cãwĩ.

13

Puarã mejẽcã bajurã ye queti ni'i

¹ Dia pajiri maa sumutorũre ni'cũ mejẽcã bajugu wã'cã-
pa'awĩ tja. Cũ quẽ'rã siete dũpopa cũowĩ. Apeyere diez
capesa'ritiwĩ. Cũ capesa'rinucũ pesase be'torire cũowĩ.
Cũ dũpopapũre Õ'acũ yabise wãmerẽ ojaõ'ono'wũ. ² Cũ
yai weronojõ do'rowĩ. Cũ bũco weronojõ dũ'pócãtigu

niwī. Cū pajigu yai weronojō ɯserotiwī. Pīrō cūrē cū tutu-
asere o'owī. Cūrē ña'arā wiogɯ dujiri cūmurōpɯ dɯpowī.
“Masā mɯ'ɯ dutisere yɯ'tiato”, niwī. ³ Ni'cā dɯpoapɯre
ña'arī cāmirōjo wā'ñarō weronojō bajuwɯ. Yatica cāmirō
weronojō niwū. Ti cāmirōrē ī'arā, a'ti nucūcācjārā wērī
masā'cure weronojō cūrē ī'awā. ɤpɯtɯ ī'amarīa, cūrē
sirutuwā. ⁴ Masā pīrō quē'rārē ñubuepeowā. Cū mejēcā
bajugɯre masārē dutimasīsere o'ose bu'iri tojo weewā.
Mejēcā bajugɯre ñubuepeorā, a'tiro niwā:

—Ne ā'rī weronojō tutuayɯ'rugɯ marīmi. Ne ni'cū cū
me'rā a'mewējēmasītisami, ni ējōpeowā.

⁵ Pīrōjo mejēcā bajugɯre a'tiro ucūcā weewī: “Nipe'tirā
yɯ'rɯoro ni'li yɯ'ɯ”, ni ucūcā weewī. Tojo nicā Ō'acū
yabisere ucūwī. Pīrō cūrē “Cuarenta y dos mujīpūrī
masārē dutigɯ wa'aya”, niwī. ⁶ Cū duti'caronojōta weewī.
Ō'acūrē ña'arō ucū, cū wāmerē, cū niró ɯ'mɯsepɯre
ña'arō ucūwī. Tojo nicā ɯ'mɯsepɯ nirá quē'rārē ña'arō
ucūwī. ⁷ Apeye quē'rārē pīrō Ō'acū yarā nucūcāpɯ nirá
me'rā cūrē a'mewējēdutigɯ o'ówī. Narē a'mewējē wap-
ata'atojagɯpɯ du'uwī. Cūrē nipe'tise cururicjārārē, nipe'-
tise di'tacjārārē, nipe'tise macāricjārārē, mejēcā ucūrārē
dutimasīsere o'owī. ⁸ Nipe'tirā a'ti nucūcācjārā mejēcā
bajugɯre ñubuepeowā. Na, na wāmerē Ō'acū macū
oveja wī'magū weronojō bajugɯ wējēno'cɯ ya pūrīpɯre
ojaō'ono'ña marīcārā niwā. Ti pūrī a'ti di'ta weenɯ'cārī
cura catise cɯorārē ojaō'ono'ca pūrī nicaro niwū.

⁹ O'meperi cɯorā a'tere tɯ'oya. ¹⁰ “Bu'iri da'reri wī'ipɯ
sōrōno'rāsama” nino'cārā sājáárāsama. “Di'pjījo me'rā
wējēno'rāsama” nino'cārā ti pjī me'rāta wējēno'rāsama.
Tojo wa'ari curare Ō'acū yarā wācūtutuaya. Ō'acūrē
ējōpeoya.

¹¹ Be'ro apī mejēcā bajugɯre ī'awū tja. Cū di'ta po'peapɯ

ni'cu mujātiwī. Cū oveja weronojō puaro capesa'ritiwī. Cū ucūse pūrīcā pīrōjo weronojō busuwu. ¹² Cū mejēcā bajugu yai weronojō bajugu dutisere cuowī. Cū yai weronojō bajugu cāmirōjo yatino'masā'cure a'tiro weebosawī. Nipe'tirā a'ti nucūcācjārārē cūrē űubuepeocā weewī. ¹³ Be'ro cū basu pe'e mejēcā bajuse paca weewī. Masā ī'orōpu pecame'e u'muarōpu ní'quere di'tapu diatīcā weewī. ¹⁴ Cūrē tutuase o'o'que me'rā yai weronojō bajugure mejēcā bajuse paca weewī. Masārē yai weronojō bajugure ējōpeodutigu tojo weewī. Narē yai weronojō bajugu queosere yeedutiwī. Cū yai weronojō bajuguta di'pji me'rā cāmida'reno'cu nimigū, catiwī. ¹⁵ Oveja capesa'ri weronojō cuogu a'tiro weemasīse cuowī. Yai weronojō bajugu queose yee'quere caticā weemasīse cuowī. Te me'rā cū queose yee'quere ucūdutiwī. Tojo nicā te yee'que queosere űubuepeotirārē wējēdutigu tojo weewī. ¹⁶ Apeyema nipe'tirārē a'tiro weedutiwī. Na diapoarure o na ya diacjūcamocāpūre apeyenojō ojaō'odutiwī. Mejō nirārē, wiorārē, peje cuorārē, pajasecuorārē, āpērārē da'raco'terārē, da'raco'tetirārē tojo weedutiwī. ¹⁷ Tojo ojaō'ono'ña marīrāma ne duudutiti, ne duadutitino'wā. Tojo nicā cū wāmerē ojaō'ono'ña marīrā o cū wāme weronojō bajusere moorā quē'rā mejārōta ne duudutiti, ne duadutitino'wā. ¹⁸ A'tere tu'omasīse cuorua'a. No'o tu'omasīgūnojo yai weronojō bajugu wāmerē masīta basio'o. Cū cuori wāme masā wāme ni'i. Cū wāme seiscientos sesenta y seis ni'i.

14

Ciento cuarenta y cuatro mil masā Ō'acūrē basapeo'que ni'i

¹ Be'ro yu'u Ō'acū macū oveja wī'magū weronojō bajugure űrūgū Sión wāmetīcju pu nu'cūcā ī'awū.

Cũ me'ra pãjãrã ciento cuarenta y cuatro mil masã niwã. Na Õ'acũ macũ oveja wĩ'magũ weronojõ bajugũ wãmerẽ, cũ pacũ wãmerẽ na diapoapu ojaõ'ono'cãrã niwã. ² Be'ro u'musepu uputu busudijaticã tu'owu. Peje maarĩ pu'eeja o'maburose weronojõ busudijatiwu. Bupo pũrõ paaro weronojõ busuwu. Pãjãrã buapũtẽsere buapũtẽrõ weronojõ busuwu. ³ Na ciento cuarenta y cuatro mil masã wiogu dujiri cũmurõ pu'topu niwã. Na sõ'onícãrã ba'paritirã catise cuorã weronojõ bajurã ï'orõpu, tojo nicã wiorã bucãrã ï'orõpu basawã. Apeye ma'ma basasere basapeowã. Na dia'cũ tere basamasĩwã. ãpẽrã na basasere ne basamasitiwã. Na a'ti nucũcãcjãrã wa'teropu nirã Õ'acũ yu'ruono'cãrã niwã. ⁴ Na ne ni'cãti numia me'ra ña'arõ weeticãrã niwã. Na Õ'acũ macũ oveja wĩ'magũ weronojõ bajugũre no'o cũ wa'aro sirutuwã. Na a'ti nucũcãcjãrã wa'teropũre yu'ruono'cãrã niwã. Na Õ'acũrẽ, Õ'acũ macũ oveja wĩ'magũ weronojõ bajugũre ñubuepeo o'omu'tã'cãrã nicãrã niwã. ⁵ Na wa'terore nisoogu marĩwĩ. Õ'acũ ï'orõpũre bu'iri marĩrã niwã.

I'tiarã Õ'acũrẽ wereco'terã na were'que ni'i

⁶ Be'ro apĩ Õ'acũrẽ wereco'tegu u'muarõpu wũcã ï'awũ. Cũ nipe'tirã a'ti nucũcãcjãrãrẽ pe'titise queti, Õ'acũ masãrẽ yu'ruomi nise quetire weregu niwĩ. Nipe'tise di'tacjãrãrẽ, nipe'tise cururicjãrãrẽ weregu niwĩ. Tojo nicã mejẽcã ucũrãrẽ, nipe'tise macãrĩcjãrãrẽ te quetire weregu niwĩ. ⁷ Cũ tutuaro me'ra a'tiro niwĩ:

—Õ'acũrẽ wiopesase me'ra ãjõpeoya. “Cũ añubutiagu nimi”, niña. Cũ bu'iri da'reritero ejatoja'a. Cũ u'mũsere, a'ti di'tare weecu niwĩ. Dia pajiri maa, nipe'tise no'o aco nise maarĩacãnojõrẽ weecu niwĩ. Cũrẽ ñubuepeoya, niwĩ.

⁸ Cũ be'ro apĩ Õ'acũrẽ wereco'tegu a'tiwĩ. A'tiro niwĩ:

—Babilonia wāmetiri macã pe'tiwã'cārō wee'e. Pe'tiatioja'a. Na ña'arō ɰaripejaɰ'runɰ'cārã, que'a maatirã weronojō nipe'tise di'tacjārārē dojocã weewã. Narē ī'acūu, āpērã quē'rã na weronojō ña'arō weewã, niwī.

⁹⁻¹⁰ Puarã Ō'acūrē wereco'terã be'ro apī bajuawī. Tutuaro me'rã a'tiro niwī:

—Yai weronojō bajugure, cū queose yee'quere ñubuepeogunojōrē Ō'acū ɰputu bu'iri da'regusami. Tojo nicã cū ya diapoarɰ o cū ya omocāpɰ yai weronojō bajugɰ wāmerē ojañacūuno'cūnojo'rē mejārōta bu'iri da'regusami. Ō'acū cū me'rã pūrō uagɰ, tojo weegusami. Tutuaro me'rã dɰoro marīrō bu'iri da'regusami. Pecame'epɰ ope weronojō bajuse sipise me'rã ɰputu pi'eticã weegusami. Ō'acūrē wereco'terã ī'orōpɰ, tojo nicã Ō'acū macū oveja wī'magū weronojō bajugɰ ī'orōpɰ tojo weegusami. ¹¹ Narē űjūacō'ase o'me tojo o'mepu'sunu'cūrōsa'a. Ne pe'tisome. Yai weronojō bajugure, cū queose yee'quere ñubuepeorānojō o cū wāmerē ojañacūuno'rānojō pi'etinu'cūrāsama. Ʋmucore, ñamipure ne soosome, niwī.

¹² Tojo weerã Ō'acū yarã, cū dutisere wéérã, ña'arō wa'asere wãcūtutuaya. Jesucristore ējōpeonu'cūrã, tojota weeya.

¹³ Be'ro ni'cū ɰmūsepɰ nigú ucūcã tu'owɰ. Ʋɰ'ure niwī:

—A'tiro ojaya: “Ni'cãcã me'rã marī wiogure ējōpeorã wērīrã e'catirāsama.”

Espíritu Santu quē'rã “Tojota ni'i”, niwī. “Na catirã Ō'acū yere wererã, pi'etiwã. Na wérīca be'ro Ō'acū na añurō wee'quere wapayegusami. Tojo weerã na a'ti nucūcāpɰ pi'etisere du'u, añurō soorāsama”, niwī Espíritu Santu.

A'ti di'ta cjase otese cjase ni'i

¹⁴ Be'ro y'u'u o'me butiri curuare i'lawũ. Ti curua bu'i ni'cã masã weronojõ uputigu dujiwĩ. Cã dũpoaru ni'cã be'to uru me'rã wéeca be'tore pesawĩ. Di'pjicawero osoyojari pjĩjore cõowĩ. ¹⁵ Apĩ Õ'acũrẽ wereco'tegu Õ'acũ wi'ipũ ní'cũ wijaatiwĩ. Cã o'mecuruaru dujigare tutuaro me'rã caricũwĩ:

—Mu'u ya pjĩ me'rã otesere tãrãmiina. A'ti di'ta cjase otese dũca miirĩteronojõ nitoja'a. Te bopoasepũ ni'i, niwĩ.

¹⁶ Cã tojo nicã tũ'ogu, o'mecuruaru dujigu cã ya pjĩ me'rã a'ti turi cjase otesere tãrãmiwĩ. Te dũcare miwĩ.

¹⁷ Be'ro apĩ Õ'acũrẽ wereco'tegu u'musepũ nirĩ wi'i Õ'acũ wi'ipũ ní'cũ wijaatiwĩ. Cã quẽ'rã di'pjicawero osoyojari pjĩjore cõowĩ. ¹⁸ Be'ro apĩ Õ'acũrẽ wa'icũrã ñjũamorõ ñubuepeowũaro pũ'tocjã wijaatiwĩ. Cã pecame'erẽ dutimasĩsere cõowĩ. Ti me'e wiogu niwĩ. Cã apĩ di'pjĩ osoyojari pjĩrẽ cõogure tutuaro me'rã niwĩ:

—Mu'u ya pjĩ osoyojari pjĩ me'rã a'ti turi cjase u'se tõ'orĩrẽ dũtemiina. Te ñiatoja'a.

¹⁹ Cã tojo nicã tũ'ogu, cã ya pjĩ me'rã a'ti turi cjase u'sere dũtewĩ. Tere mii, pajiri tucũjopũ u'seco na bipatjopopũ cũuwĩ. Te bipesãase “Õ'acũ ña'arãrẽ uputu bu'iri da'rese ni'i”, nisĩ'rĩrõ wee'e. ²⁰ Te u'sere macã sumutopũ bipewã. Na biperi curare dí pajiro na u'se biperi wi'ipũre wijawũ. Te dí ni'cã maa pajiri maajo wa'awũ. Cabayua wãmuta decopũ dí pacare mirĩtõowã. Trescientos kilómetros yoari maa niwũ.

15

Õ'acũrẽ wereco'terã bu'iri da'retuõatje ni'i

¹ Be'ro mejẽcã bajuse i'amarĩase pacare u'musepũ i'lawũ. Õ'acũrẽ wereco'terã sietere i'lawũ. Nãnũcũta tja a'ti nucũcãcjãrãrẽ bu'iri da'retuõatjere cõowã. Te bu'iri da'retuõse me'rã Õ'acũ uase pe'tirosa'a.

² Apeye quẽ'rãrẽ dia pajiri maarẽ i'awũ. Ti maa acostiri maa pecame'e me'rã morẽca maa weronojõ bajuwũ. Ti maa sumutopure pãjãrã masã nu'cũwã. Na yai weronojõ bajugure, tojo nicã cũ queose yee'quere ñubuepeoti'cãrã niwã. Tojo nicã cũ wãmerẽ ojaõ'ono'ña marĩ'cãrã niwã. Na Õ'acũ o'o'que buapũtẽsere cõowã. ³ Na Õ'acũrẽ da'ra-co'tegũ Moisé ye basasere basapeowã. Õ'acũ macũ oveja wĩ'magũ weronojõ bajugũ ye basase quẽ'rãrẽ basapeowã. A'tiro niwã:

Õ'acũ ãsã wiogu, mũ'u tutuayũ'rũgũ ni'i.

Nipe'tise mũ'u wee'que añubutiase paca ni'i.

Tere i'arã, ãsã i'amarĩa wa'a'a.

Mũ'u nipe'tise macãrĩcjãrã wiogu ni'i.

Mũ'u weesetise queoro ni'i.

Mũ'urẽ ne nisoose marĩ'i.

⁴ ¿Noanojõ mũ'urẽ uitibosari?

¿Noa mũ'urẽ ñubuepeotibosari?

Mũ'u ni'cũta ña'ase moogũ ni'i.

Nipe'tise macãrĩcjãrã mũ'urẽ ñubuepeorãsama.

Mũ'u queoro wee'quere i'arã, na tojo weerãsama, ni basawã.

⁵ Be'ro Õ'acũ wi'i, u'musepu nirĩ wi'ire sope pãrĩcã i'awũ. Ti wi'i po'pearũ Õ'acũ Nibutiari Tucũrẽ i'awũ. Ti tucũ po'pearũ Õ'acũ dutise ojãca pĩrẽ nũrõno'wũ.

⁶ Ti tucũpu ni'cãrã siete Õ'acũrẽ wereco'terã, bu'iri da'retuoatjere cõorã mii, wijaatiwã. Na butise ã'irĩ marĩse su'ti upũtu asistesere sãñawã. Na cutiropure nãnu'cũ uru me'rã wee'que darire cõowã. ⁷ Be'ro ni'cũ catise cõorã me'rãcjũ a'tiro weewĩ. Cũ Õ'acũrẽ wereco'terã sietere nãnu'cũ bapari o'owĩ. Te uru me'rã wee'que pari niwũ. Te pari Õ'acũ cũ bu'iri da'reatjere posetiwũ. Õ'acũ catinu'cũgũ a'ti nucũcãcjãrãrẽ upũtu bu'iri da'regũsami.

⁸ Te pari narẽ o'õca be'ro Õ'acũ Nibutiari Tucũpũre a'tiro

wa'awu. Ti tucūp̄re Ō'acū añuyur̄uase, cū tutuayur̄uase o'mepu'suse'sa wa'awu. Pūrō asistewu. Ne ni'cū ti tucūp̄re sājāata basiotiwu. Be'ro siete Ō'acūrē wereco'terā na bu'iri da'rēca be'ropu sājāata basiowu.

16

Ō'acū bu'iri da'reatje ni'i

¹ Be'ro Ō'acū wi'i u'muse nirī wi'ipu nigūrē tutuaro me'rā ucūcā tu'owu. Cū siete Ō'acūrē wereco'terārē a'tiro niwī:

—Musā ye bapa cjase Ō'acū bu'iri da'reatjere nucūcāpu piodijorā wa'aya, niwī.

² Nimu'tāgū wa'a, cū ya pare di'tapu piodijowī. Tojo wéeca be'ro masā yai weronjō bajugu wāmerē ojaō'ono'cārārē, cū queosere űubuepeorārē a'tiro wa'awu. Nipe'tirā űa'ase musūrītise cāmitirā dojowā. Pūrō pūrīno'wā.

³ Cū be'ro apī wa'a, cū ya pare dia pajiri maajop̄re pioñowī. Ti maa dí maajo dojowu. Wērī'cu ye dí weronjō bu'a'que niwū. Nipe'tirā ti maajopu nirá wērīpe'tia wa'awā.

⁴ Puarā be'rocjū cū ya pa cjasere nipe'tise no'o aco nise maarīacāp̄re pioñowī. Tojo weecā, te quē'rā dí maarī wa'awu. ⁵ Be'ro Ō'acūrē wereco'tegu nipe'tiropu aco wiogu a'tiro niwī:

—Wiogu, mu'u űa'ase moogū ni'i. Mu'u ne warocjū, a'tiro nicā quē'rārē ninu'cū'u. Mu'u narē a'tiro bu'iri da'regu, queoro weegu wee'e. ⁶ Na a'tiro weecārā niwā. Mu'u yarā mu'u ye cjase wererārē wējēcō'acārā niwā. Na ye dí o'maburocā weecārā niwā. Tojo weegu mu'u narē aco dí dojo'quere sī'rīdutigu, queoro weegu wee'e. Narē tojota u'a, niwī.

⁷ Be'ro ni'cũ Õ'acũrẽ wa'icũrã ãjũamorõ ñubuepeowũaro tiropũ ucũcã tu'owũ. A'tiro niwĩ:

—Tojota ni'i. Õ'acũ ãsã wiogũ, mu'u tutuayũ'rua'a. Mũ'u nisooro marĩrõ queoro bu'iri da'regũ wee'e, niwĩ.

⁸ Be'ro, i'tiarã be'rocjũ cũ ya pa cjasere mujĩpũ ɱmɱcocjũ bu'ipũ piopeowĩ. Tojo wéeca be'ro mujĩpũ ɱpɱtu asiwĩ. Te cũ asise me'rã masãrẽ ãjũamasĩwĩ. ⁹ Masã ɱpɱtu waro ãjũano'wã. Tojo ãjũano'mirã, ne na ña'arõ wee'quere bujaweti, na wãcũsere dũcayutiwã. Õ'acũrẽ “Añugũ nimi”, ne nitiwã. Cũrẽ añurõ ucũrõnojõ o'orã, cũrẽ ña'arõ ucũwã. Õ'acũ bu'iri da'remicã, tojo weewã.

¹⁰ Be'ro, ba'paritirã be'rocjũ a'tiro weewĩ. Cũ ya bapa cjasere yai weronõjõ bajugũ dujiri cũmurõpũre piodi-jowĩ. Nipe'tiro cũ dutise nirõpũ na'itĩ'a wa'awũ. Masã pũrõ pũrĩse tu'oña'rã, ɱpɱtu biritu, cũ'rĩdiowã. ¹¹ Tojo pi'etimirã, na ña'arõ weesere ne du'utiwã. Du'uronõjõ o'orã, na cãmi ɱpɱtu pũrĩno'rã, Õ'acũ u'mũsepe nigrẽ ña'abutiario ucũwã.

¹² Be'ro tja ni'cãmocũrã be'rocjũ cũ ya bapa cjasere pajiri maa Éufrates wãmetiri maajopũre pioñowĩ. Ti maa si'bipe'tia wa'awũ. Apeye di'tacjãrã mujĩpũ mujãtiro pe'e nirãrẽ na wiorã a'tiatji ma'arẽ apoyuro weewũ.

¹³ Be'ro, yu'u sõ'onícãrãrẽ ĩ'awũ. Pĩrõjo weronõjõ bajugũre, apĩ yai weronõjõ bajugũre, tojo nicã oveja weronõjõ capesa'ritigũ nisoose queti weremu'tãrĩ masãrẽ ĩ'awũ. Na i'tiarã ye ɱseripũ wãtĩa wijaawã. Wãtĩa ta'rocũa weronõjõ bajurã niwã. ¹⁴ Ā'rã i'tiarã ɱseripũ wijaa'cãrã wãtĩa peje wee'osere weewã. Na a'ti nucũcãcjãrã wiorã nipe'tirãrẽ a'mewẽjẽdutiãrã neowã. Na a'mewẽjẽatji nũmũ Õ'acũ tutuayũ'ruagũ ya nũmũ waro nirõsa'a.

¹⁵ Jesucristo a'tiro nicũ niwĩ:

—Tɯ'omasĩña. Wácũña marĩrõ yajari masũ a'tise weronojõ yɯ'ɯ a'tiguti. Su'ti sãñágũ weronojõ yɯ'ɯ a'tiatjere añurõ wácũyugũnojo e'catigusami. Tojo weegũ su'ti marígũ cūrẽ ĩ'aweecã, bopoyasome.

¹⁶ Na wãtĩa a'ti nucũcãcjãrã wiorãrẽ hebreo ye me'rã Armagedón wãmetiropɯ neowã.

¹⁷ Be'ro, seis be'rocjũ, cã ya bapa cjasere ɯ'muarõpɯ piodijowĩ. Te be'ro Õ'acũ wi'i ɯ'muse nirĩ wi'i po'pearɯ wioğũ dujiri cũmurõpɯ dujigũ tutuaro me'rã ucũwĩ. A'tiro niwĩ:

—Nipe'tise tu'ajanɯ'cõpe'ono'lo. ¹⁸ Cũ tojo nicã, bɯpo ya'ba, ɯputɯ paawĩ. Cũ paacã, mejẽcã busumujãwũ. Di'ta ɯputɯ narãsãwũ. Masã a'ti nucũcãpɯ ninɯ'cãcatero, a'tiro nicãrẽ di'ta tocã'rõ ne narãsãwe'e. ɯputɯ waro titare narãsãwũ. ¹⁹ Pajiri macã ĩ'tiaropɯ ye'ti, dɯcawatinɯ'cãwũ. A'ti turi cjase nipe'tiro cjase macãrĩpɯ se'tedijawũ. Õ'acũ bul'iri da'reguti nígũ, pajiri macã Babilonia wãmetiri macãcjãrãrẽ wácũcɯ niwĩ. Na me'rã ɯputɯ uagũ, narẽ bul'iri da'rewĩ. ²⁰ Tojo wa'acã, nipe'tise ɯrũpagɯ, opañoa bajudutidijawũ. ²¹ Tojo nicã masãrẽ yusɯase aco peri bu'a'que peri paca bɯrɯpejawũ. Ni'cãrẽ peri cuarenta kilos nɯcũwũ. Õ'acũ te peri me'rã narẽ ɯputɯ bul'iri da'recã ĩ'arã, ña'abutiario cūrẽ ucũwã.

17

Umua me'rã a'metãrãwapata'ari masõrẽ bul'iri da'rese ni'i

¹ Be'ro a'tiro ĩ'awũ. Ni'cũ sõ'onícãrã siete Õ'acũrẽ wereco'terã me'rãcjũrẽ ĩ'awũ. Cũ sõ'oní'que pari cɯorã me'rãcjũ niwĩ. Yɯ'ɯ tiro a'tiwĩ. A'tiro niwĩ:

—Te'a, umua me'rã a'metãrãwapata'ari masõrẽ bul'iri da'resere ĩ'ogũti. Co pacase maarĩ bu'ipɯ dujimo.

² A'ti nucũcãcjãrã wiorã co me'rã a'metãrãbajaque'at-icãrã niwã. Co a'ti nucũcãcjãrãrẽ ñaripejase me'rã que'a maatirã weronojõ wa'acã weeco niwõ, niwĩ.

³ Be'ro Espiritu Santu yu'ure quẽ'ese weronojõ i'owĩ. Sõ'onícũ Õ'acũrẽ wereco'tegu masã marĩrõpu yu'ure mi-awĩ. Topu ni'cõrẽ i'awũ. Co mejẽcã bajugu sõ'agũ bu'ipũ pesawõ. Mejẽcã bajugure cũ ya upũ nipe'tiropure peje ña'ase Õ'acũ cũ yabise wãme wã'ñawũ. Mejẽcã bajugu siete ðupopa cuowĩ. Apeye quẽ'rãrẽ, diez capesa'ritiwĩ.

⁴ Co numio sõ'a ñibocurerore, tojo nicã sõ'arõ warore sãñawõ. Co ya su'tiro uru, ãtãperi wapabujuse periacã me'rã, apeye butise perla wãmetise me'rã ma'masu'ano'wũ. Co ni'cã pa uru me'rã wéeca pa sa'wure cuowõ. Dicuse ña'ase ti papure mu'muwũ. Co ñmua me'rã ña'arõ a'metãrãbajaque'ati'que niwũ. ⁵ Tojo nicã co ðapoapure mejẽcã bajuri wãme ojaõ'ono'wũ. A'tiro niwũ: “Babilonia pajiri macãjo, nipe'tirã ña'arã numia ñmuarẽ a'metãrãwapata'ari masã numia paco ni'i. Tojo nicã nipe'tirã ña'ayu'rũnũ'cãse weerã paco ni'i”, ni ojaõ'ono'wũ. ⁶ Be'ro a'tiro i'awũ. Co que'ago weewõ. Õ'acũ yarã Jesucristo ye quetire wererã wẽjẽno'cãrã ye dí me'rã tojo wa'awõ. Core i'agũ, “¿De'ro weero tojo wa'amitito?” niwũ. ⁷ Tojo wa'acã, Õ'acũrẽ wereco'tegu yu'ure niwĩ:

—¿De'ro weegu mu'u tocã'rõ ñcuati? Sicore ya'yiosere mu'urẽ masicã weeguti. Tojo nicã mejẽcã bajugu bu'ipũ pesawã'cãsere wereguti. Cũ siete ðupopatigu diez capesa'ritimi. ⁸ A'tiro ni'i. Mejẽcã bajugu mu'u i'a'cu ðuporopure nimiwĩ. A'tiro nicã marĩmi. Tojo nimigũ, be'ropũ i'abajudutidijari pepũ ní'cu mujãatigusami. Cũ pecame'epũ wa'adojase ðuporo tojo weegusami. A'ti turicjãrã ña'arã mejẽcã bajugure i'arã, ñcuarãsama. Na ne waropũta a'ti ði'ta weenu'cãrĩ cura na wãmerẽ catiri

pūrīpū ojaō'ono'ña marītjārā, tojo wa'arāsama. Cū daporopū nī'cū a'tiro nicārē marīmi. Be'ropū a'tigusami.

⁹ »No'o tu'omasirānojō a'tere masīta basio'o. Cū siete dūpopa a'tiro nisi'rīrō wee'e. Te panucūta tja ūrūpagu co dujisepagu ni'i. ¹⁰ Tojo nicā te pāta tja a'tiro nisi'rīrō wee'e. Siete wiorā nima, nirō wee'e. Ni'cāmocurā wiorā pe'tidijatojacārā niwā. Ni'cārōacārē ni'cū masārē dutigu weemi. Apī a'titimi yujupū. Cū a'tigu, yoaticā nigūsami. ¹¹ Ne waropure sō'agū mejēcā bajugu nī'cū a'tiro nicārē marīmi. Cūta ā'rā siete wiorā be'rocjū wiogu niacjū nigūsami. Cū na me'rācjū nimi. Be'ro pecame'epū wa'adojugusami.

¹² »Mejēcā bajugu capesa'ri mū'ū ī'a'que a'tiro nisi'rīrō wee'e. Diez wiorā nima, nirō wee'e. Na dutinū'cātima yujupū. Yoaticā, ni'cā horata dutirāsama. Mejēcā bajugu sō'agū quē'rā na me'rā dutitamugūsami. ¹³ Ā'rā diez wiorā ni'cārōnojō wācūsetirāsama. Na mejēcā bajugure na dutise cūosere o'orāsama. ¹⁴ Na Ō'acū macū oveja wī'magū weronjō bajugu me'rā a'mewējērāsama. Cū narē docaque'acā weegusami. Cū nipe'tirā wiorā bul'ipū nimi. Tojo weegu narē tojo weegusami. Ō'acū macū me'rācjārā Ō'acū bese'cārā nima. Ō'acū ūaro weenu'cūrā nima, niwī.

¹⁵ Be'ro Ō'acūrē wereco'tegu apaturi a'te quē'rārē niwī:

—Mū'ū ī'a'co numio sō'onico ña'agō pacase maarīpū dujiamo. Co duji'que maarī a'tiro nisi'rīrō wee'e. Te maarī paca masā pājārā nima, nisi'rīrō wee'e. Peje macārīcjārā, peje cururīcjārā, mejēcā ucūrā, peje di'tacjārā nima, nirō wee'e. ¹⁶ Mejēcā bajugu sō'agū diez wiorā me'rā ña'agōrē ī'atu'tirāsama. Core cō'arāsama. Core su'ti marīgō tojacā weerāsama. Core ba'arāsama. Be'ro ūjūacō'arāsama. ¹⁷ Ō'acū narē cū ūaronjō weecā weegusami. Tojo weegu narē ni'cārōnojō wācūcā weegusami. Na mejēcā bajugure

wiogũ s̄or̄r̄āsama. Téé Õ'acũ “A'tiro wa'arosa'a” n'í-caronojõta wa'áca be'ropũ wiogũ nituogũsami. ¹⁸ Numio mũ'u ĩ'a'co s̄o'óníca macã pajiri macã Babilonia ni'i. Ti macãpũta nipe'tirã a'ti nucũcãcjãrã wiorãrẽ dutigũ nigũsami, niwĩ.

18

Babilonia macãrẽ bu'iri da're bajuriodijose ni'i

¹ Be'ro, apĩ Õ'acãrẽ wereco'tegũ u'mũsepũ n'ícũ di-jaticã ĩ'awũ. Cũ peje dutimasĩwĩ. Cũ asistese me'rã a'ti umũcopũre añurõ asistequecũuwĩ. ² Tutuaro me'rã caricũwĩ:

—Babilonia pajiri macã pe'tiwã'cãrõ wee'e. Pe'tiatioja'a. Ni'cãrõacãrẽ wãtĩa, ãpẽrã bajutirã ña'arã na nirĩ macã dojo'o. Tojo nicã nipe'tirã mirĩcũa ña'arã yabiorã niró dojo'o. ³ Ti macãcjãrã masã ña'arõ uaripejayũ'rũnũ'cã'cãrã niwã. Tere nipe'tise di'tacjãrã que'a maatirã weronojõ weesirutuwã. A'ti nucũcãcjãrã wiorã na me'rã a'mesũ'awã. Ti macãcjãrã uaripejayũ'rũmajãrã, peje waro apeque no'o nisere du-uma'awã. Tojo weerã a'ti nucũcãcjãrã narẽ duwapata'ari masã niyerubũcũrã tojawã.

⁴ Be'ro apĩ u'mũsepũ nigũ ucũcã tu'owũ. A'tiro niwĩ:

—Mũsã, yarã ni'i. A'ti macãrẽ wijayá. Wijatirã, ti macãcjãrã na ña'arõ weesere bu'ipejatamubosa'a. Bu'iri da'reno'bosa'a. ⁵ A'tiro ni'i. Na ña'arõ wee'que peje waro ni'i. U'mũsepũ tu'ataque'aro weronojõ ni'i. Õ'acũ na ña'arõ wee'quere masĩmi. ⁶ Ti macãcjãrã ãpẽrãrẽ ña'arõ weecãrã niwã. Na ãpẽrãrẽ ña'arõ wee'caronojõta na quẽ'rã mejãrõta ña'arõ weeno'ato. ãpẽrãrẽ p'leticã wee'caronojõta pũati nemorõ p'leticã weeato. Narẽ bu'iri da'reato. ⁷ Ti macãcjãrã a'tiro nicãrã niwã: “ãpẽrã yũ'rũoro añuyũ'rũnũ'cã'a”, nicãrã niwã. Tojo

nicã na no'lo ɰaro apeyenojõrẽ duuma'arã pajiro niyeru cõ'acã'cãrã niwã. Na tojo wee'cãrãrẽ ɰpɰtɰ pũrise pi'etino'cã weeato. Ti macãcjãrã a'tiro wãcũsama. “Ûsã wiogo weronojõ ni'i. Wapewio weronojõ niwe'e. Ne bujawetisome”, ni wãcũsama. ⁸ Tojo nise bu'iri wãcũña marĩrõ ni'cã nɰmɰta ña'ase ti macãrẽ wa'arosa'a. Wẽrise, pũrõ pi'etise, ɰjaboase wa'arosa'a. Pecame'e me'rã ɰjũacõ'ano'rõsa'a. Õ'acũ tutuayɰ'rɰnɰ'cãgũ ti macãcjãrãrẽ bu'iri da'regɰsami, niwĩ ɰ'mɰsepu nigũ.

⁹ A'ti nucũcãcjãrã wiorã ti macãcjãrã me'rã ña'arõ a'mesɰ'a, no'lo ɰaro ña'arõ weema'acãrã niwã. A'ti nucũcãcjãrã wiorã ti macã ɰjũ, o'mepu'sunu'cũcã ï'arã, pũrõ utirãsama. ¹⁰ Tojo ɰjũrĩ curare wiorã, marĩ quẽ'rãrẽ bu'iri da'reri nĩrã, yoaropɰ ï'anu'cũrãsama. A'tiro nirãsama:

—Babilonia macãrẽ ña'abutiario wa'aro wee'e. Pajiri macã, tutuari macã nimiwũ. Wãcũña marĩrõ bu'iri da're bajuriodijono'cã'a.

¹¹ A'ti nucũcãcjãrã duawapata'ari masã quẽ'rã ti macãrẽ utirãsama. “¿Noa marĩ yere duurãsariba?” ni wãcũrãsama. Tere wãcũrã, pũrõ dɰjasewã'arãsama. ¹² Na miiti duase a'ticɰse nicaro niwũ. Uru me'rã wee'que, plata me'rã wee'que, ɰtãperi wapabɰjuse peri, butise peri perla wãmetise peri nicaro niwũ. Tojo nicã su'ti añuse butise, su'ti asipa'ase, sõ'a ñibocurese, sõ'ase nicaro niwũ. Apeye quẽ'rã nipe'tise yucɰ ɰ'mɰtise me'rã wee'que, acostise butise marfil wãmetise me'rã wee'quere miiticãrã niwã. Tojo nicã wapabɰjuse yucɰ me'rã wee'que, cõme me'rã wee'que, bronce wãmetise me'rã wee'que, mármol wãmetise me'rã wee'quere miitimɰjãcãrã niwã. ¹³ Apeye na miiti duase canela wãmetise, ɰ'mɰtise, na ɰjũamorõpeosenojõ, mirra wãmetise, ɰ'sedɰcaco vino, ɰ'se piritari ba'ase, harina pá weese, tojo

nicã trigo miitimujãcãrã niwã. Æpẽrãrẽ wa'icurã apeque o'marãrẽ, ovejare, cabayuare, tũrũsepaꝝ cabayua wejese, masãrẽ da'rawã ñaco'terãpũreta miitidojacãrã niwã.

¹⁴ Duari masã ti macã ãjũca be'ro a'tiro nirãsama:

—Yucũdũca mũsã upũtu ba'atũ'sasenojõ pe'tia wa'a'a. Nipe'tise mũsã añuse cũosenojõ pe'tidija wa'a'a. Ne bocanemosome.

¹⁵ Ti macãcjãrãrẽ duari masã añurõ wapata'acãrã nimiwã. Ti macãcjãrã pi'eticã ñarã, yooropũ tojacã'rãsama. Upũtu ui, utirãsama. ¹⁶ A'tiro ni caricũrãsama:

—Añurĩ macã pajiri macã nimica macã ña'abutiario wa'acã'a. Ti macã ni'cõ numio weronojõ nimiwũ. Añuse sõ'la ñibocurerore, tojo nicã sõ'arõrẽ sãñagõ weronojõ nimiwũ. Co su'tiropũ uru, ãtãperi wapabũjuse peri, apeye peri perla wãmetise peri me'rã ma'masu'a'caro weronojõ nimiwũ. ¹⁷ A'te nipe'tise peje wãcũña marĩrõ pe'tidija wa'a'a, nirãsama.

Nipe'tirã yucũsũjo auturã, tiwũpũ wa'arã, tiwũpũ da'rãrã yooropũ uirã tojarã'sama. Tojo nicã nipe'tirã dia pajiri maapũ da'rãrã mejãrõta tojarã'sama. ¹⁸ Ti macã ãjũcã ñarã, caricũrãsama:

—A'ti macã weronojõ añurĩ macã ape macã marĩ'i, nirãsama.

¹⁹ Pũrõ bũjawetirã na dũpopapũ di'tare órẽpeorãsama. Uti, dũjasewã'arã, caricũrãsama:

—Añurĩ macã pajiri macã ña'abutiario wa'acã'a. Ti macã cjase niyeru me'rã nipe'tirã yucũsũpawũ paca cũorã añurõ wapata'amiwã. Wãcũña marĩrõ pe'tidijaca macã toja'a, nirãsama.

²⁰ Upũmũsepu nirã pe'e ti macãrẽ cõ'acã, e'catiya. Mũsã Jesucristo besecũũ'cãrã, Õ'acũ ye quetire wereturiari

masã, nipe'tirã cũ yarã e'catiya. Ti macãcjãrã musãrẽ pi'eticã weewã. Te ye bu'iri Ô'acũ narẽ bu'iri da'remi.

²¹ Be'ro ni'cũ Ô'acũrẽ wereco'tegũ tutuagũ ãtãgãjore miimorõwĩ. Otese perire tõ'odio ãrũacjajo weronojõ bajuwũ. Tigare dia pajiri maapũ doqueñogũ, a'tiro niwĩ:

—Tigare doqueñorõ weronojõ Babilonia pajiri macãjo nimirõ, doqueñono'rõsa'a. Ne apaturi ti macãrẽ i'anemosome. ²² Ti macã nipe'tiropũ basase ne tu'ono'some. Bũapũtẽse bũsuse, wẽopawũ putise, coroneta putise bũsusome. No'o nisere da'rarã ne marĩrãsama. Otese peri ãrũacã bũsuse quẽ'rã ne tu'ono'some. ²³ Apeye quẽ'rã sĩ'osenojõ marĩrõsa'a. Na omocã du'tecã bosenũmũ weeporã caricũse tu'ono'ña marĩrõsa'a. Todũporore ti macãcjãrã duu wapata'ari masã apeye di'tacjãrã nemorõ duume'rĩrã nimiwã. Ti macãcjãrã tu'oña'masĩrã weronojõ weeme'rĩrã nipe'tirocjãrãrẽ ãjõpeocã weewã.

²⁴ Ti macãpũ Ô'acũ ye quetire wereturiari masã, cãrẽ ãjõpeorã wẽjẽno'cãrã ye dí niwũ. Tojo nicã nipe'tirã a'ti nucũcãcjãrã wẽjẽno'cãrã ye dí niwũ. Masãrẽ wẽjẽ'que wapa ti macãrẽ bu'iri da'reno'rõsa'a, niwĩ Ô'acũrẽ wereco'tegũ.

19

¹ Babiloniarẽ bu'iri da'recã i'áca be'ro a'tiro wa'awũ. Yu'u Juã pãjãrã masã u'mũsepũ nirá tutuaro me'rã ucũsere tu'owũ. A'tiro e'catipeowã:

Ô'acũrẽ e'catipeorã.

Aleluya.

Ô'acũ marĩ wiogũ, marĩrẽ yu'rũogũ nimi.

Nipe'tirã bu'ipũ nimi.

Tutuayũ'rũgũ nimi.

² A'tiro ni'i.

Cũ nisooro marĩrõ queoro bu'iri da'remi.

Ti macãrẽ bu'iri da'remi.

Ti macã ni'cõ numio ɯmɯarẽ a'metãrãwapata'ari masõ weronojõ niwã.

Ti macãcjãrã ña'arõ weerá nipe'tirãrẽ a'ti nucũcãcjãrãrẽ dojorẽwã.

Õ'acũ cãrẽ da'raco'terãrẽ wějẽ'que wapa ti macãcjãrãrẽ bu'iri da'rea'mewĩ, ni basapeowã.

³ Apaturi niwã tja:

—Õ'acũrẽ e'catipeorã. Aleluya. Ti macãrẽ ɯjũacõ'ase o'me tojo o'mepu'sunu'cũrõsa'a, niwã.

⁴ Veinticuatro wiorã bɯcɯrã, tojo nicã ba'paritirã catise cɯorã weronojõ bajurã Õ'acũ wiogɯ dujiri cũmurõpɯ dujigɯrẽ ẽjõpeorã ejaque'awã. A'tiro niwã:

—Tojota wa'ato. Õ'acũrẽ e'catipeorã. Aleluya, niwã.

⁵ Be'ro wiogɯ dujiri cũmurõ pɯ'to nigũ a'tiro niwĩ:

Nipe'tirã Õ'acũ yere da'rará cũ marĩ wiogɯrẽ añurõ ñubuepeoya.

Nipe'tirã wiopesase me'rã cũrẽ ẽjõpeorã, wiorã, mejõ nirã tojo weeya, niwĩ.

Õ'acũ masãrẽ dutigɯ waro sãjãɯ'cãse ni'i

⁶ Be'ro ɯɯ'ɯ pãjãrã masã ucũcã tɯ'owɯ. Peje maarĩ pu'eeja o'mabɯrose maarĩ weronojõ bɯsɯwã. Bɯpo ɯpɯtɯ paaro weronojõ bɯsɯwã. A'tiro niwã:

Marĩ Õ'acũrẽ e'catipeorã.

Aleluya.

Marĩ wiogɯ tutuayɯ'rɯɯ'cãgũ ni'cãrõacãrẽ nipe'tirãrẽ dutigɯ sãjãɯ'cãmi.

⁷ E'catirã.

Ejeripõ'rãrĩpɯ e'catibutiarã tɯ'oña'rã.

“Õ'acũ añuyɯ'rɯami”, nirã.

A'tiro ni'i.

Õ'acũ macũ oveja wĩ'magũ weronojõ bajugu cũrẽ ějõpeorã
me'rã ninũ'cãrĩ nũmũ ejatoja'a.

Cũrẽ ějõpeorã cã nũmo niacjo weronojõ nima.

Ni'cõ omocã du'tese duporo añurõ ma'masu'ano'samo.

Co weronojõ na apoyu'cãrãpũ nima.

⁸ Na su'ti butise ũ'irĩ marĩse, pũrõ asistesere sãano'cãrã
nima, niwã.

Butise su'ti na catirã añurõ wee'que ni'i, nisĩ'rĩrõ wee'e.

⁹ Be'ro Õ'acũrẽ wereco'tegũ yũ'ure niwĩ:

—A'tiro ojaya: “No'o Õ'acũ macũ oveja wĩ'magũ
weronojõ bajugu omocã du'teri bosenũmurẽ ĩ'aduti-
no'rãnojo e'catiya”, tojo ni ojadutiwĩ.

Cũ yũ'ure niwĩ tja:

—A'te ucũse Õ'acũ ucũse waro ni'i.

¹⁰ Õ'acũrẽ wereco'tegũ tojo nicã tu'ogu, yũ'u cã tiro
ñubuepeogu ejaque'awũ. Yũ'u tojo weecã ĩ'agũ, yũ'ure
niwĩ:

—Tojo weeticã'ña. Yũ'u quẽ'rã cũrẽ da'raco'tegũta
ni'i. Yũ'u mũ'u weronojõ nigũ ni'i. Tojo nicã mũ'u
acawerã Jesú yere werenu'cũrã weronojõ ni'i. Yũ'ure
ne ñubuepeoticã'ña. Õ'acũ pe'ere tojo weeya. A'tiro
ni'i. Espĩritu Santu Õ'acũ ye weremu'tãrãrẽ masĩcã weecu
niwĩ. Te masĩse me'rã werecãrã niwã. Mejãrõta Jesú yere
wererã quẽ'rã Espĩritu Santu masĩse o'ose me'rã werema,
niwĩ.

Masũ cabayu butigu bu'ipũ pesase queti ni'i

¹¹ Be'ro, mũ'muse pãrĩcã ĩ'awũ. Topũ cabayu butigu
bajuawĩ. Cũ bu'i pesagu a'tiro wãmetiwĩ. Queoro
Weenu'cũgũ, Diacjũcjũ niwĩ. Cũ masãrẽ queoro be-
segũ niwĩ. Tojo nicã a'mewẽjẽgũ queoro weegũ niwĩ.
Tojo weegu tojo wãmetiwĩ. ¹² Cũ caperi pecame'e ũjũrĩ
põ'rã weronojõ asiwũ. Cũ dupoapure peje wiorã pesase
be'torire pesawĩ. Cũrẽ ojaõ'ono'ca wãmerẽ cã se'saro

masiwi. ¹³ Cũ ya su'tiro dí me'rã yoso'carore sãñawĩ. Cũ wãmetiwi Ō'acũ Ucũse. ¹⁴ Cũ yarã surara u'mũsecjãrã cũrẽ sirutuwã. Na su'ti butise ũ'irĩ marĩsere sãñawã. Na cabayua butirã bu'ipu pesawã. ¹⁵ Cũ useropũre di'pji osoyojari pjĩrẽ cuowĩ. Ti pjĩ me'rã cũ a'ti turicjãrãrẽ cãmida'regusami. Tutuaro me'rã dutigusami. Na u'sere biperã tutuaro me'rã u'tabujuse weronojõ cũ a'ti turicjãrã ña'arõ weerãrẽ bu'iri da'regusami. Ō'acũ tutuayu'rugũ na me'rã uayu'ruami. Tojo weegũ cabayu bu'i pesagu narẽ uputu waro bu'iri da'regusami. ¹⁶ Cũ su'tiropũ, tojo nicã cũ usópũ a'tiro ojaõ'ono'wũ: “Nipe'tirã wiorã bu'ipu wioğũ waro nimi”, ni ojaõ'ono'wũ.

¹⁷ Be'ro, ni'cũ Ō'acũrẽ wereco'tegũ mujipũ umacocjũ bu'ipu nu'cũgũrẽ i'awũ. Cũ nipe'tirã mirĩcũa u'muarõpũ wũrãrẽ tutuaro me'rã caricũwĩ:

—Nerẽña. Ō'acũ peje ba'asere apomi. ¹⁸ Wiorã ye di'ire ba'arãsa'a. Surara wiorãrẽ, surara tutuari masãrẽ, cabayua di'ire, na bu'i pesarã di'ire ba'arãsa'a. Nipe'tirã ye di'ire ba'arãsa'a. Da'raco'teri masãrẽ, da'raco'tetirãrẽ, wiorãrẽ, mejõ nirãrẽ nipe'tirãrẽ ba'arãsa'a, niwĩ.

¹⁹ Be'ro, sõ'agũ mejẽcã bajugũre i'awũ. Tojo nicã nipe'tirã a'ti nucũcãcjãrã wiorãrẽ na yarã surara me'rã nerẽcã i'awũ. Na nérẽca be'ro cabayu butigũ bu'i pesagu me'rã, tojo nicã cũ yarã surara me'rã a'mewẽjẽrãtirã tojo weewã. ²⁰ Cabayu butigũ bu'i pesagu mejẽcã bajugũre ñe'ewĩ. Apĩ yai weronojõ bajugũ, oveja cape-sa'ritigũ weronojõ bajugũre ñe'ewĩ. Cũta nisoose queti weremu'tãrĩ masũ niwĩ. Cũta tja masã yai weronojõ bajugũre ejõpeoato nígũ mejẽcã bajuse pacare wee'i'o-bosawĩ. Cũ wee'lose me'rã nipe'tirã yai weronojõ bajugũ wãme ojaõ'ono'cãrãrẽ a'tiro weewĩ. Narẽ niso, ejõpeocã weewĩ. Yai weronojõ bajugũ queosere ñubuepe-orã quẽ'rãrẽ mejãrõta niso, ejõpeocã weewĩ. Be'ro,

cabayu bu'li pesagu puarã mejêcã bajurãrê ñe'ewĩ. Na puarã catirãta pecame'e ditarajopu doqueño'no'wã. Ti ditara azufre wãmetise ope weronojõ sipise me'rã ãjũwũ. ²¹ Æpêrã na me'rãcjãrã pe'ere cabayu bu'ipu pesagu a'tiro weewĩ. Cũ ya pjĩ cũ useropu cuõca pjĩ me'rã narê wêjêpe'ocã'wĩ. Nipe'tirã mirĩcũa na ye di'ire pajibutiaro ba'a yapicã'wã.

20

Mil cũ'marĩ wãtirê du'tecũuse ni'i

¹ Apeye quẽ'rãrê i'awũ. Ni'cũ Õ'acũrê wereco'tegu u'museru ni'cu dijatiwĩ. Cũ nibajudutidijari pe cja sawire cuowĩ. Tojo nicã cõme dajore cuowĩ. ² Cũ pĩrõjo weronojõ bajugure du'tewĩ. Pĩrõ ne waro a'ti umuco da'rêca be'rocjũ pĩrõ nino'cu nimi. Cũ wãtĩ nimi. Cũrê cõme da me'rã peje cũ'marĩ, mil cũ'marĩ du'tecũuwĩ. ³ Cũrê nibajudutidijari pepu tuuquedijowĩ. Be'ro ti pe sopere bi'acã'wĩ. Tu'ajanu'cõ, pi'rabi'acã'wĩ. Mil cũ'marĩ masãrê nisoo êjõpeocã weeticã'to nĩgũ tojo weewĩ. Be'ro mil cũ'marĩ yu'rũca be'ro yoaticã pãowĩrõno'gũsami.

⁴ Be'ro, peje wiorã dujise cũmurĩrê i'awũ. Te cũmurĩpu dujirã a'ti nucũcãcjãrãrê besemasĩsere o'ono'cãrã niwã. Æpêrã quẽ'rãrê i'awũ. Na Õ'acũ ye queti, tojo nicã Jesú yere werese ye bu'iri na dupopare dutesureno'cãrã niwã. Na yai weronojõ bajugu, cũ queose yee'quere ne ñubuepeoticãrã niwã. Tojo nicã na diapoapu, na omocãrĩpu cũ wãmerê ne ojaõ'ono'ticãrã niwã. Na wẽrĩ'cãrãpu nimirã, masãwã. Na masãca be'ro Cristo me'rã mil cũ'marĩ masãrê dutitamuwã. ⁵⁻⁶ Na masãse ne waro wẽrĩ'cãrã masãmu'tã'que ni'i. Wẽrĩ'cãrã masãmu'tã'cãrã Õ'acũ yarã ña'ase moorã nima. E'ca-tima. Na apaturi wẽrĩsome. Pecame'epu ne wa'a-some. Na Õ'acũ ye cjasere, Jesucristo ye cjasere da'rarã

nirāsama. Na mil cū'marī Cristo me'rā āpērārē dutirāsama. Āpērā pe'e ña'arā wērī'cārā mil cū'marī yu'rúca be'ropu masārāsama.

⁷ Mil cū'marī yu'rúca be'ro wātī nibajudutidijari pepu du'tecūu'cure pāowīrōrāsama. ⁸ Cū nipe'tiro a'ti nucūcācjārārē nisoosere ējōpeocā weegusami. Gog, Magog wāmetirā quē'rārē mejārōta weegusami. Na yarā surarare a'mequēdutigu neocūugūsami. Na surara nucūpori pajiri maa dia sumuto cjase weronojō pājārā waro nirāsama. ⁹ Na nipe'tiro a'ti nucūcāpūre se'sanū'cārāsama. Na Ō'acū yarā nirōpu, tojo nicā cū ya macā cū ma'irī macārē sutuanū'cābi'arāsama. Ō'acū pe'e na tojo weecā ī'agū, narē ūjūacō'adutigu pecame'e o'odijogusami. Nipe'tirā ūjūpe'tia wa'arāsama. ¹⁰ Wātī narē nisoocū pecame'e ūjūī ditarajopu cō'adijono'gūsami. Ti ditara ope weronojō bajuse me'rā sipi ūjūrōsa'a. Topu yai weronojō bajugu, apī nisoose queti weremū'tārī masū na pūarā cō'adijono'wā. Topu ūmūcori, ñamirīrē pi'etinu'cūrāsama. Ne wijasome.

Butiri cūmurōjopu dujigu masā weesere besese ni'i

¹¹ Be'ro, yu'u wiogu dujiri cūmurō butiri cūmurōjore ī'awū. Topu dujigure ī'awū. Cū ī'orōpūre a'ti dī'ta, ū'mūse bajudutidijape'tia wa'awū. Te no'opu nirō bo-catiwū. ¹² Be'ro, nipe'tirā wērī'cārā Ō'acū ī'orōpu nu'cūcā ī'awū. Na no'o nirā niwā. Wiorā, mejō nirā niwā. Na to nu'cūrī cura Ō'acū nipe'tise masā wee'que ojaō'o'que pūrīrē pāawī. Ape pūrī catinu'cūse cūorā na wāmerē ojaō'ono'ca pūrīrē pāawī. Cū wērī'cārārē a'tiro weewī. Na wee'quenucūrē te pūrīpu ojaō'ono'carono-jōta narē queoro bese, bu'iri da'rewī. ¹³ Dia pacase maarī pacapu wērī'cārā topu niwā. Di'tapu wērī'cārā

quē'rā topu niwā. Nipe'tirā na wee'caronojōta nipe'tisere queoro bese, bu'iri da'reno'wā. ¹⁴ Ō'acū masā na wērīsere cō'ape'ocā'wī. Na wērī'cārā niró quē'rārē cō'ape'ocā'wī. Pecame'ejorū bu'iri da'rese apaturi wērīse weronojō ni'i. ¹⁵ Nipe'tirā na wāmerē catinu'cūse cūorā ojaō'ono'ca pūrīpū ojaō'ono'ña marī'cārā pecame'ejorū cō'adijono'wā.

21

Ape uṁṁco, ape di'ta ducayu'que ni'i

¹ Be'ro, yu'u ape uṁṁcore, ape di'tare ī'awū. Toduporo nimu'tā'que u'muse, di'ta bajudutidijape'tia wa'awu. Dia pajiri maajo marīwū majā. ² Yu'u Juā añubutiari macā, u'muse Ō'acū tiropu nirī macārē dijaticā ī'awū. Ti macā ape ma'ma macā Jerusalé niwū. Añurō apóca macā niwū. Ni'cō numio omocā du'tego marāpūre añurō tu'sato nīgō ma'masu'ano'caro weronojō niwū. ³ Be'ro ni'cū u'musepu nigū tutuaro me'rā ucūcā tu'owu. A'tiro niwī:

—Tu'oya. Ō'acū masā me'rā nimi. Na me'rā ninu'cūgūsami. Na cū yarā nirāsama. Cū basuta na me'rā ni, na wiogu nigūsami. ⁴ Na ya'cocore tuucoegusami. Wērīse marīrōsa'a. Bujawetise, utise, pūrīse quē'rā marīrōsa'a majā. Nipe'tise toduporo cjase pe'tia wa'arosa'a, niwī.

⁵ Ō'acū wiogu dujiri cūmurōpu dujigu a'tiro niwī:

—Tu'oya. Yu'u nipe'tise apeyere ma'ma dia'cū ducayu'u, niwī.

Apeye ninemowī:

—Yu'u ucūsere ojaya. Te diacjū nise ni'i. Yu'u ní'caronojōta wa'arosa'a, niwī.

⁶ Be'ro a'tiro niwī:

—Nipe'tise tu'ajanu'cōpe'ono'o. Yu'uta nimu'tāgū, nituogupu ni'i. No'o yu'ure uputu narā acowuorānojōrē yu'u catinu'cūsere o'oguti. Narē wapaseesome. ⁷ No'o

añurõ wee yu'rɯwetirã ějõpeodu'utirãnojõ nipe'tise yu'u "O'oguti" ní'quere ñe'erāsama. Yu'u na wioɣu nigũsa'a. Na yu'u põ'rã nirāsama. ⁸ Āpērã pūrĩcã uise bu'iri yu'ure ějõpeodu'urã pecame'epu wa'arāsama. Tojo nicã ějõpeotirã, ña'abutiasere weerá, wějẽcõ'arĩ masã topu wa'arāsama. Āpērã no'o ɯaro a'metārãbajaque'atirã, yai weronojõ tu'oña'masĩrĩ masã pecame'epu wa'arāsama. Tojo nicã Ō'acũ mejẽtare ějõpeorã, nipe'tirã nisoosepijarã pecame'epu wa'arāsama. Ti ditara ope weronojõ bajuse sipi ũjũsa'a. Te bu'iri da'rese apaturi wěrĩse weronojõ ni'i.

Ma'ma macã Jerusalé cjase queti ni'i

⁹ Be'ro ni'cũ sõ'onícãrã siete me'rãcjũrẽ ĩ'awũ. Náta, nánucũ bu'iri da'retuotje posetise parire cuowã. Ni'cũ na me'rãcjũ a'tiro niwĩ:

—Te'a. Mu'urẽ Ō'acũ macũ oveja wĩ'magũ weronojõ bajugu nũmo niacjore ĩ'ogũti, niwĩ. Cũ nũmo Jesucristore ějõpeorã nisi'rĩrõ wee'e.

¹⁰ Espĩritu Santu quẽ'ese weronojõ yu'ure ĩ'owĩ. Ni'cũ Ō'acũrẽ wereco'tegu ũrũgũ pajicju u'muacjujopu yu'ure miawĩ. Topu yu'ure Ō'acũ tiro nĩcamacãjo dijatisere ĩ'owĩ. Ti macã Jerusalé ña'ase moorĩ macãjo niwũ.

¹¹ Ti macã Ō'acũ asistese me'rã pũrõ asistewu. Ũtãperi wapabujuse peri jasper wãmetise peri weronojõ asiste, acostiwu.

¹² Ti macã sumuto pajiri sã'rĩrõ u'muarĩ sã'rĩrõ niwũ. Ti sã'rĩrõpu doce soperi niwũ. Te soperinucũ ni'cũ Ō'acũrẽ wereco'tegu nu'cũwĩ. Te soperipure Israe ye cururicjãrã wãmerẽ ojaõ'ono'wũ. Na doce cururi niwã.

¹³ Ti sã'rĩrõpure mujĩpũ mujãtiro pe'e i'tia sope niwũ. Mujĩpũ sãjãrõ pe'ere i'tia sope niwũ. Cũpe pe'ere i'tia sope niwũ. Diacjũ pe'e quẽ'rãrẽ i'tia sope niwũ. ¹⁴ Ti macã cja sã'rĩrõrẽ ũtãpaga paca me'rã tuuñe'eno'wũ. Tepagã

docepaga niwũ. Терагáñцũ Jesucristo besecúú'cãrã wãmerẽ ojaõ'ono'wũ.

¹⁵ Õ'acũrẽ wereco'tegu yu'ure ucũgũ ni'cãgũ ãrũgũ uru me'rã wee'cure цuowĩ. Tigũ me'rã ti macãrẽ, soperire, ti sã'rĩrõrẽ queogutigu weewĩ. ¹⁶ Ti macã ba'paritise pã'rẽrĩ mejãrõta bajuwũ. Ni'cãrõnojõ e'sa, ni'cãrõnojõ yoawũ. Õ'acũrẽ wereco'tegu cũ queocju me'rã ti macãrẽ queowĩ. Ti macã yoaro dos mil doscientos kilómetros niwũ. Ё'muarõ, e'saro quẽ'rã mejãrõta niwũ. ¹⁷ Be'ro sã'rĩrõrẽ queowĩ. Sesenta y cinco metros e'sawũ. Masã queowuaronojõ queowĩ.

¹⁸ Sã'rĩrõ ya'sasepaga jasper wãmetise me'rã wéeca sã'rĩrõ niwũ. Ti macã uru waro me'rã wéeca macã niwũ. Uru êocujiri ù'irĩ marise weronojõ acostiwũ. ¹⁹ Ёtãpaga ti sã'rĩrõrẽ tuuñe'esepaga paca a'tiro weeno'wũ. Nipe'tise ãtãperi wapabũjuse peri me'rã ma'masu'ano'wũ. Nimu'tã cja ya'sase peri jasper wãmetise peri me'rã ma'masu'ano'wũ. Be'ro cjã zafiro wãmetise ya'sase peri me'rã ma'masu'ano'wũ. Be'ro cjã butibocurese ágata wãmetise peri me'rã ma'masu'ano'wũ. Be'ro cjã ya'sase esmeralda wãmetise peri me'rã ma'masu'ano'wũ. ²⁰ Apega sõ'ase ónice wãmetise peri me'rã ma'masu'ano'wũ. Be'ro cjã sõ'abocurese cornalina wãmetise peri me'rã ma'masu'ano'wũ. Be'ro cjã ewubocure crisólito wãmetise peri me'rã ma'masu'ano'wũ. Be'ro cjã ya'sase berilo wãmetise peri me'rã ma'masu'ano'wũ. Be'ro cjã ewubocure acostise topacio wãmetise peri me'rã ma'masu'ano'wũ. Be'ro cjã ya'sabocurese crisoprasa wãmetise peri me'rã ma'masu'ano'wũ. Be'ro cjã ya'sase jacinto wãmetise peri me'rã ma'masu'ano'wũ. Nĩtuocjapua sõ'a ñibocurese amatista wãmetise peri me'rã ma'masu'ano'wũ. ²¹ Doce soperi niwũ. Te ni'cãrẽ soperi ni'cãgã perlajo me'rã weeno'que soperi niwũ. Macã decopu wa'ari ma'a uru me'rã wéeca

ma'a niwũ. Ęocujiri acostiro weronojō bajuwũ.

²² Ti macãpũre ne Ő'acũ wi'ire ĩ'atiwũ. A'tiro ni'i. Ő'acũ marĩ wiogu tutuayu'rũagu topũ nimi. Tojo nicã Ő'acũ macũ oveja wĩ'magũ weronojō bajugu quẽ'rã topũ nimi. Tojo weero Ő'acũ wi'i marĩwũ. ²³ Ti macãpũre mujĩpũ ɯɯɯcocjũ, ñamicjũ sĩ'osere ne a'masome. Ő'acũ asistese me'rã añurõ sĩ'onu'cũ'u. Ő'acũ macũ oveja wĩ'magũ weronojō bajugu cũ ti macãrẽ sĩ'ogũ nimi. ²⁴ A'ti nucũcãcãrã Ő'acũ yu'rũono'cãrã ti macã sĩ'ose me'rã sjarãsama. A'ti nucũcãcãrã wiorã na wiorã ní'quere ti macãpũ miarãsama. ²⁵ Topũre ñami marĩrõsa'a. Tojo weero ti macã cjase soperi susunu'cũcã'rõsa'a. ²⁶ A'ti nucũcãcãrã na añuse niseti'quere ti macãpũ miarãsama. ²⁷ Topũre ne ni'cãti ña'ase miisãjãano'ña marĩrõsa'a. Ña'arõ weerã, nisoosebũcũrã topũre ne sãjãasome. Ő'acũ macũ oveja wĩ'magũ weronojō bajugu ya pũrĩ catinu'cũse cũorã na wãmerẽ ojaõ'ono'cãrã dia'cũ sãjãárãsama.

22

¹ Be'ro Ő'acũrẽ werecol'tegu diare ĩ'owĩ. Ti maa ũ'ĩrĩ marĩrĩ maa niwũ. Te aco, catise warore o'owũ. Pũrõ acostiri maa niwũ. Ő'acũ, tojo nicã cũ macũ oveja wĩ'magũ weronojō bajugu dujiri cũmurõ docapũ wijawũ. ² Ti macã deco wa'ari ma'apũ o'mabũrowũ. Dia pũaperi sumuto yucũ catise o'ose pĩ'rĩwũ. Ni'cã cũ'marẽ docetiri ducatiwũ. Mujĩpũrĩnũcũ ducatiwũ. Tigũ cjase pũrĩ masãrẽ ocoyese niwũ. ³ Topũre “Masã ña'arõ wee'que wapa narẽ ña'arõ wa'arõsa'a”, niña marĩrõsa'a. Ti macãpũre Ő'acũ, tojo nicã cũ macũ oveja wĩ'magũ weronojō bajugu dujiri cũmurõ nirõsa'a. Cũ yarã cãrẽ ñubuepeorãsama. ⁴ Bajuyoropũ cãrẽ ĩ'arãsama. Na diapoapũ cũ wãmerẽ cũorãsama. ⁵ Topũ ñami marĩrõsa'a. Topũ nirã ne sĩ'osere ɯasome. Mujĩpũ bo'reyusere

uasome. Õ'acũ marĩ wiogu s'logũsami. Na topu nirá Õ'acũ me'rã dutitamunu'cũrãsama.

Jesucristo maata a'tigũsami nise queti ni'i

⁶ Be'ro Õ'acũrẽ wereco'tegu yu'ure niwĩ:

—A'te ucũse diacjũ nise ni'i. Te ní'caronojõta wa'arosa'a. Marĩ wiogu Õ'acũ cũ wereduti'quere wereturiari masãrẽ wãcũse o'owĩ. Cũta cũrẽ wereco'tegure o'owĩ. Cũ yarãrẽ maata be'ropu wa'atjere i'odutigũ tojo weewĩ.

⁷ A'tiro niwĩ:

—Maata a'tigũti. A'ti turipu oja'quere ejõpeo yu'tigũnojo e'catigũsami, niwĩ.

⁸ Yu'u Juã a'te nipe'tisere i'awũ. Nipe'tisere tu'owu. Tere tu'o, i'áca be'ro Õ'acũrẽ wereco'tegu yu'ure i'o'cu tiro ñubuepeogu ejaque'awu. ⁹ Cũ pe'e tojo weecã i'agũ, niwĩ:

—Tojo weeticã'ña. Yu'u quẽ'rã cũrẽ da'raco'teguta ni'i. Yu'u mu'u weronojõ nigũ ni'i. Mu'u acawererã Õ'acũ wereduti'quere wereturiari masã weronojõ ni'i. Tojo nicã yu'u nipe'tirã a'ti pũrĩpu oja'quere ejõpeo yu'tirã weronojõ ni'i. Yu'ure ñubuepeoticã'ña. Õ'acũ pe'ere ñubuepeoya, niwĩ.

¹⁰ Cũ yu'ure ninemowĩ:

—A'ti pũrĩpu “A'tiro wa'arosa'a” ni oja'que queoro wa'atje cã'rõ du'sa'a. Tojo weegu a'ti pũrĩpu oja'quere Õ'acũ ye quetire ya'yioropu cuoticã'ña. ¹¹ Cã'rõ du'sa'a. Ña'agũ mejãrõta cũ uaro weebata'to. Ña'abutiasere weegũ quẽ'rã mejãrõta weebata'to. Añugũ pũricã añurõ weenu'cũato. Tojo nicã Õ'acũ uaro weenu'cũgũ cũrẽ queoro weesirutuato, niwĩ.

¹² Be'ro Jesú a'tiro niwĩ:

—Tojota ni'i. Maata a'tigusa'a. Yũ'u masārē o'otjere cwo'o. Nánucũ na queoro wee'quere o'oguti. ¹³ Yũ'uta nimu'tāgũ, nituogũpũ ni'i.

¹⁴ »No'o su'tire coe'cārā weronojō añurā nisī'rīrā na ña'arō wee'quere du'urā, e'catirāsama. Na catise o'ocjũ dũcare ba'amasīrāsama. Na a'ti macā añubutiari macāpũ sājāamasīrāsama. ¹⁵ Āpērā pūrīcā ña'arō weeri masā ti macāpũre sājāasome. Ña'abutiari weerá, yai weronojō tu'oña'masīrī masā ti macāpũre sājāasome. Tojo nicā no'o uaro ña'arō a'metārābajaque'atirā, wējēcō'arī masā sājāasome. Āpērā Ō'acũ mejētare ñubuepeorānojō, tojo nicā nisoosere weetu'sarānojō sājāasome.

¹⁶ »Yũ'u Jesú ni'i. Ō'acūrē wereco'tegũ, yagũ me'rā a'ti pūrī cjase nipe'tirā yũ'are ējōpeose cururicjārārē wereduti'i. Yũ'u dũporocjũ wiogũ Davi pārāmi nituriagũ ni'i. Tojo nicā ñocōawũ bo'reque'ari cura asistemũjātigu weronojō nigũ ni'i, niwī Jesú.

¹⁷ Cũ tojo níca be'ro Espíritu Santu, tojo nicā Jesucristo ējōpeorā a'tiro niwā:

—A'tibaque'oya, niwā.

No'o a'tere tu'orānojō quē'rā “A'tiatio”, niato.

No'o acowuorā sī'rīsī'rīrānojō a'tiatio. Aco catise warore o'osere sī'rīrā a'tiatio. Te ne wapamarīrōsa'a.

¹⁸ Nipe'tirā Ō'acũ ye quetire a'ti pūrīpũ oja'quere tu'orārē a'tiro ni wereyuguti. No'o a'ti pūrīpũ oja'quere ojayũ'ruogunojōrē Ō'acũ bu'iri da'regusami. A'ti pūrīpũ bu'iri da'resere oja'quenojōrēta cūrē weegusami.

¹⁹ No'o a'ti pūrīpũ oja'quere dũ'agunojōrē Ō'acũ a'tiro weegusami. Cũ ojadũ'a'caronojōta Ō'acũ catinu'cũse cũorā oja'ono'ca pūrīpũre cũ wāmerē coegusami. Cũ yucu cjase catise o'ocjũ dũcare ba'asome. Cũ ti macā añurī macārē sājāasome. A'te quetire a'ti pūrīpũre ojan'o.

²⁰ Jesucristo a'tere weregũ, a'tiro nimi:

—Tojota ni'i. Cã'rõacã du'sa'a yu'u dijatjatjo, nimi.

Tojota wa'arosa'a. Wioꝯu Jesús, quero a'tibaque'oya.

²¹ Marĩ wioꝯu Jesucristo musã nipe'tirãẽ añurõ weeato. Tojota weeato.

Õ'âkã hi yeere uúkũri turi Tukano
New Testament in Tucano (BR:tuo:Tucano)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tucano

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tucano [tuo], Brazil

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tucano

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

